

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI.

Celovec, petek, 9. junij 1961

Štev. 23 (995)

Sestanek Hruščeva in Kennedyja:

Ves svet je zrl na Dunaj

kjer sta predstavnika Vzhoda in Zahoda navezala prve stike

Dva dni je bil Dunaj v ospredju mednarodnega zanimanja in vsa svetovna javnost je živo spremljala potek prvega srečanja med obema vodilnima predstavnikoma Vzhoda in Zahoda — predsednikom sovjetske vlade Hruščevom in ameriškim predsednikom Kennedyjem. O vsebini njunih razgovorov, ki so se odvijali izmenoma na ameriškem in sovjetskem poslanstvu, je javnost zvedela zelo malo, vendar je v zaključnem sporočilu o sestanku povedano, da sta oba državnik imela »koristne razgovore« in da se bodo ti razgovori nadaljevali. Ravno v tem je morda tudi najvažnejši uspeh dunajskega sestanka, ker kaže, da tudi v vrhovnih krogih obeh blokov prodira spoznanje, da je le z osebnimi stiki in medsebojnimi pogajanjimi mogoče iskati in najti pot do reševanja spornih vprašanj.

V političnih krogih prevladuje mnenje, da med razgovori Hruščeva in Kennedyja sicer niso bili doseženi konkretni sporazumi, morda z izjemo načelnega dogovora o ureditvi laoskega problema, vendar je bil to dober, realno upanje vzbujajoč začetek novega obdobja konkretnih razgovorov med obema blokoma s ciljem, postopno rešiti posamezna mednarodna vprašanja. Oba državnik sta govorila tudi o nemškem problemu in izgleda, da je bilo nadaljnje obravnavanje preloženo na poznejši čas, medtem ko glede vprašanj razorožitve in atomskih poskusov nista prišla dalje kot do pojasnitve obojestranskih stališč. Sploh poudarjajo, da je ta sestanek v glavnem služil vzpostavitvi prvih stikov in spoznavanju stališč ene in druge strani do posameznih problemov tako glede odnosov med obema državama kakor tudi glede mednarodnega položaja.

Kakšen pomen je svetovna javnost pripisovala tem razgovorom, kaže že dejstvo, da se je v teh dneh zbralo na Dunaju okoli 1300 novinarjev iz vseh delov sveta.

Kongres SPOe na Dunaju

Po predhodnem letnem zboru organizacije socialističnih žena se je v sredo začel na Dunaju letošnji kongres Socialistične stranke Avstrije, ki se ga poleg delegatov iz vseh zveznih dežel udeležujejo tudi številni gostje iz drugih držav. Prvi dan kongresa je bil v znamenju pozdravnih govorov inozemskih gostov, obširnega poročila glavnega tajnika stranke Probstja ter izčrpnega referata predsednika vicekanclerja dr. Pittermanna.

Iz poročila o delu SPO v zadnjem letu je razvidno, da je močno naraslo tako število članstva na 727.265 članov (to je najvišje število, ki ga je SPO kdajkoli dosegla), kakor tudi število krajevnih organizacij, ki jih je bilo s 1. januarjem letos 3254 po vsej Avstriji. Poročilo o finančnem stanju je podal državni sekretar Weikhart, ki je poudaril, da živi SPO izključno le od tistih sredstev, ki jih dobi od svojih članov.

Predsednik stranke vicekancler dr. Pittermann je v svojem referatu zavzel stališče do vprašanj zunanje in notranje politike ter obširno govoril tudi o gospodarskih problemih ter zlasti poudaril, da mora vlada obljube, ki jih je dala v svoji nastopni izjavi, tudi izpolniti.

Včeraj je kongres SPO delal v komisijah (to se je zgodilo tokrat prvič) in so delegati lahko izčrpno zavzeli stališče do različnih problemov. Danes pa bo kongres, ki je potekal pod geslom »Pot socialistov — pot človečanstva«, končal svoje delo s sprejemom zaključnih resolucij.

Že med dunajskim sestankom in posebno še po zaključku razgovorov pa ves svetovni tisk obširno poroča o najrazličnejših podrobnostih, ki so se posameznim poročevalcem zdele važne in značilne za srečanje med Hruščevom in Kennedyjem. V teh poročilih ni govora le o sprejemih in takorekoč o vsakem koraku, ki sta ga na Dunaju napravili soprog obeh državnikov, marveč tudi o sleherni besedi, ki jo je povedala merodajna ali nemerodajna oseba. Največ pa tisk razumljivo piše o izjavah, ki so jih ob tej priložnosti dali Hruščev in Kennedy ter drugi člani ameriške in sovjetske delegacije, iz katerih se da o poteku razgovorov gotovo več sklepati kot iz uradnega sporočila.

Ce pogledamo mnenja, ki jih o dunajskih razgovorih zastopajo v mednarodnih krogih, potem pridemo do zaključka, da prevladuje v svetu zmeren optimizem. Moskovska »Pravda« pripisuje sestanku na Dunaju »velik pomen za vse človeštvo«, ker je to srečanje odprlo pot k dobrim dejanjem in je zdaj treba napeti vse sile, da bi dobremu začetku sledila nova in aktivna prizadevanja v korist miru. Tudi v ameriških političnih krogih so sestanek obeh državnikov označili kot koristen in menijo, da mu bodo sledili še nadaljnji sestanki, medtem ko »New York Times« meni, da je bil rezultat dunajskega vrha pravi, kakršnega so lahko pričakovali in morda tudi nekoliko boljši. Dunajski »Kurier« ugotavlja: Kdor je pričakoval več od du-

najskega sestanka, bo razočaran, toda tisti, ki so se bali, da se bo razgovor končal s popolnim razkolom med obema državnikoma in da bo povzročil hudo krizo med Vzhodom in Zahodom, je lahko več kot zadovoljen. Ljubljansko »Delo« pa poudarja, da dejstvo, da je bil sestanek v treznem ozračju, brez vsakega sledu demagogije, priča, da je šlo za resno željo po sporazumevanju in ne za bežen politični efekt, zato je treba že samo dejstvo, da je sploh

prišlo do sestanka na »najvišjem vrhu«, torej do setanka med voditeljima dveh blokov, oceniti pozitivno. Nasprotno pa zahodnonemški tisk precej skeptično komentira dunajsko sporočilo o razgovorih Hruščeva in Kennedyja ter zlasti poudarja, da se stališča obeh državnikov glede berlinskega vprašanja niso zblížala.

Kljub vsemu pa — kakor smo že ugotovili — prevladuje v svetu previden optimizem, ki ga je po svoje značilno naglasil tudi predsednik sovjetske vlade Hruščev, ko je na dunajskem letališču tik pred odhodom v Moskvo dejal: Pripravljeni smo verjeti, da bodo razgovori in sestanki, ki smo jih na Dunaju imeli s predsednikom ZDA Kennedyjem, prispevali k vzpostavitvi trajnega miru med državami!

Izvenblokovske države postajajo faktor

ki ga bo treba upoštevati pri reševanju mednarodnih problemov

Na pobudo jugoslovanskega predsednika Tita, indonezijskega predsednika Sukarna in predsednika Združene arabske republike Naserja, ki igrajo vodilno vlogo med izvenblokovskimi državami, se bo v doglednem času sestala konferenca šefov nevezanih držav. Trenutno pa v Kairu zaseda pripravljalna konferenca, ki naj pripravi dnevni red ter določi kraj, datum in čas trajanja vrhovne konference izvenblokovskih držav.

Že pripravljalna konferenca v Kairu vzbuja po svetu veliko zanimanje, saj je na njej udeleženi kar 22 držav: Afganistan, Indija, Gana, Gvineja, Etiopija, Kambodža, Nepal, Kuba, Indonezija, Jugoslavija, Maroko, Somalija, Saudska Arabija, Mali, Irak, Jemen, Sudan, Cejlon, Brazilija, Burma, Mehika in Združena arabska republika. Med delom konference pa bodo proučili še možnosti, da bi število držav, ki bodo povabljene na vrhovno konferenco, razširili tudi na druge dežele in je kairski tisk v tej zvezi omenil Libanon, Libijo, Tunizijo, Nigerijo, Togo, Malajo, Švedsko, Ekvador, Bolivijo in še nekatere države.

Pomena vrhunske konference izvenblokovskih držav ne bo mogoče prezeti, kajti nevezane države vedno bolj postajajo faktor, ki ga bo treba nujno upoštevati pri reševanju vseh mednarodnih problemov. O tem govori tudi vrsta vprašanj, katerim bodo na vrhinski konferenci dajali poseben poudarek: to so razorožitev, opustitev atomskih poskusov, boj za odpravo kolonializma, alžirski in laoski problem ter drugi pereči problemi, ki ogrožajo mir na svetu.

Zato tudi na sedežu Združenih narodov opozarjajo na pomen in perspektivo konference izvenblokovskih držav ter poudarjajo, da bo ta konferenca prispevala k pomirjavi razmer v svetu in h konstruktivnemu delu OZN. V teh krogih naglašajo, da bo moralno-politična strinjenost izvenblokovskih držav še močnejša politična sila z določenim programom in konkretnimi stališči za akcijo v vrsti odprtih problemov, ki zastrupljajo mednarodno ozračje ali ovirajo pozitivno usmeritev v mednarodnem sodelovanju in utrjevanju miru.

Habsburški Oto bi rad v Avstrijo

Vprašanje povratka sedanjega predstavnika habsburške rodovine v Avstrijo je že večkrat zaposlovalo javnost in pristojne kroge. Vendar se je rešitev problema vedno zataknila tam, ko bi moral Oto Habsburg podati predpisano izjavo o lojalnosti do republike Avstrije. Šele po najnovejših vesteh je bila baje tak izjava izročena zveznemu kanclerju dr. Gorbachu, kar je povzročilo, da prihaja to vprašanje spet v ospredje zanimanja.

Posamezne stranke, ki so zastopane v avstrijskem parlamentu, so seveda takoj objavile svoje stališče do povratka člana bivše habsburške rodovine. Za ÖVP je znano, da je njen prejšnji predsednik Raab že dalj časa vzdrževal stike s Habsburžanom in da le zato ni prišlo do nameravanega povratka, ker je SPO dosledno vztrajala na tozadevnih zakonskih predpisih. Tudi v svojem sedanjem stališču SPO poudarja, da se njeno mnenje kljub izročitvi izjave o lojalnosti ni spremenilo, marveč danes ko prej v govorih in dejanjih dr. Habsburga vidi nevarnost, da njegove izjave o lojalnosti do avstrijske republike ne bodo iskrene. Nasprotno pa ÖVP govori le še o »izključno pravnih preudarkih« in je zanimivo, da z njo v tem popolnoma soglašata tudi FPÖ, kar vsiljuje domnevo, da sta se obe desničarski stranki že sporazumeli, kako bosta z v glavnem odboru parlamenta, ki je poleg zvezne vlade pristojen za dokončno odločitev v tem vprašanju, z večino enega samega glasu dr. Habsburgu odprli vrata za povratek v Avstrijo.

S povratkom samim pa stvar seveda še ne bi bila rešena, kajti potem bi postalo aktualno tudi še vprašanje nekdanjega premoženja Habsburžanov, ki ga zdaj upravlja država. In kako se tako vprašanje potem rešuje, je dovolj jasno pokazal primer Starhemberga.

Antifašistično srečanje v Dobrli vasi

V nedeljo, dne 11. junija s pričetkom ob 10. uri bo v Dobrli vasi srečanje protifašističnih borcev in žrtev nacističnega nasilja.

- Sodeloval bo združeni podjunski moški zbor pod vodstvom Zdravka Hartmanna, govoril pa bo poleg drugih tudi predsednik Zveze koroških partizanov.

Udeležimo se antifašističnega srečanja v Dobrli vasi, da manifestiramo enotnost avstrijskih in slovenskih protifašističnih borcev in žrtev nacističnega nasilja!

ZVEZA SLOVENSKIH IZSELJENCEV

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

Portugalska politika v Angoli na zatožni klopi pred Varnostnim svetom

Na zahtevo 42 afriških in azijskih držav ter Jugoslavije je Varnostni svet OZN v torek začel razpravo o portugalski kolonialni politiki v Angoli. Že prvi dan razprave je prišlo do ostre obsodbe portugalskega režima v tej deželi, ki ima le en cilj: iztrebljenje domačinov, v kolikor jih priseljeni belci ne smatrajo vredne za asimilacijo. Hkrati pa je prišla do izraza tudi solidarnost afriških narodov z angolskim prebivalstvom v njegovem boju za osvoboditev izpod tujega gospostva in nečloveškega zatiranja.

Vesti o položaju v Angoli so sicer redke, vendar je postalo znano, da se portugalske oblasti poslužujejo proti tamkajšnjim domačinom izrazitega suženjskega režima. O tem ne govorijo le nevzdržne razmere angol-

skega delavstva, marveč tudi dejstvo, da je v državi 98 odstotkov prebivalcev nepismenih in da je Portugalska v 400 letih svojega gospostva zgradila vsega skupaj le 250 milj cest.

V takih razmerah je razumljivo, da se med domačini širi odpor proti tujim izkoriščevalcem, ki vzbujajo čedalje večjo solidarnost afriških držav, katere posvečajo angolskemu vprašanju posebno pozornost. Na drugi strani pa portugalske oblasti dnevno pošiljajo nove vojaške sile, ki naj bi odporniško gibanje Angolcev zadušile v krvi. Tako postaja Angola nova nevarnost za mir na vsej afriški celini in so zato zlasti afriške države vztrajale pri zahtevi po obravnavanju tega problema v Varnostnem svetu.

Ob razstavi slovenske umetnosti v Celovcu:

Odprte so vse meje in vsa srca

ko narod v kulturi in umetnosti govori narodu

Od zadnjega petka dalje plapolja pred celovskim Domom umetnosti poleg koroške tudi jugoslovanska zastava, v razstavnih dvoranah pa govorijo obiskovalcem slovenski umetniki, govorijo v jeziku umetnosti, ki ne pozna meja in je zato razumljiv vsakomur. V okviru kulturne izmenjave med Koroško in LR Slovenijo je namreč v Domu umetnosti prirejena razstava sodobnega slovenskega slikarstva in kiparstva, ki jo je pripravila Moderna galerija v Ljubljani. Na tej razstavi je zastopanih 17 slikarjev: Fran Tratnik, Božidar Jakac, France Kralj, Veno Pilon, France Pavlovec, Gojmir Anton Kos, France Mihelič, Maksim Sedej, Nikolaj Omersa, Klavdij Zornik, Gabriel Stupica, Marij Pregelj, Marko Šuštaršič, Stane Kregar, France Slana, Albin Rogelj in Janez Bernik — ter 8 kiparjev: Boris Kalin, Francišek Smerdu, Karel Putrih, Zdenko Kalin, Jakob Savinšek, Stojan Batič, Drago Tršar in Janez Boljka.

Vse to so imena, ki nekaj pomenijo v sodobni slovenski in sploh jugoslovanski likovni umetnosti. Mnogi izmed teh umetnikov so razstavljeni že na raznih mednarodnih prireditvah širom sveta ter se s priznanji in nagradami vračali v domovino, da ustvarjajo naprej v slavo sebi in v ponos narodu in domovini, v veselje vsem, ki imajo odprto srce za neminljive stvaritve umetnosti.

Ravno zaradi tega, ker so na tej razstavi zastopani res najboljši predstavniki slovenske likovne umetnosti, pa je tudi težko govoriti o posameznih umetnikih. Pa tega niti ni treba, saj je jezik umetnikov dovolj iskren in prav zaradi tega razumljiv vsem, ki so dobre volje. Skupno za vse slovenske umetnike pa veljajo besede, ki jih je ob otvoritvi celovške razstave spregovoril predsednik sveta za znanost in kulturo pri Izvršnem svetu LR Slovenije Boris Kocjančič, ko je dejal: Slovenska sodobna umetnost je kljub svojem svetovljanstvu tesno povezana z narodom. Obdržala je svoje posebne značilnosti in je izraz slovenske samobitnosti, izraz globoke ljubezni in zvestobe narodu in domovini. Polna je humanizma in prav zaradi tega uživa priznanje in razumevanje po vsem svetu.

Slavnostne otvoritve razstave se je udeležilo izredno veliko častnih gostov, predstavnikov javnega in kulturnega življenja tu in onstran meje. Poleg deželnega glavarja Wedeniga, ki je razstavo uradno odprl, so bili tudi deželni svetnik Sima, kulturni referent koroške deželne vlade dvorni svetnik dr. Rudan, ravnatelj deželnih uradov dr. Hauer, celovski župan Ausserwinkler in drugi; iz Ljubljane predsednik sveta za znanost in kulturo pri Izvršnem svetu LRS Boris Kocjančič, svetnik Izvršnega sveta Bojan Lubej, za Moderno galerijo ravnatelj

Tudi pravice oblasti imajo gotove meje

V Slovenski Benečiji je eden izmed svetovalec tipanske občine opozoril na nezavestno ravnanje krajevnih policijskih oblasti, ki v obmejnih predelih videmske pokrajine načrtno ovirajo prehode prebivalstva čez mejo. Navedel je, da komanda karabinjerjev izvaja sistematično kontrolo nad prebivalci, ki s propustnicami prehajajo čez mejo na sosedno jugoslovansko obmejno področje. Karabinjerji te ljudi zaslišujejo in se zanimajo za razloge njihovih prehodov ter za podatke o osebah, s katerimi so se srečali na jugoslovanski strani. Omenjeni občinski svetovalec je opozoril, da tako ravnanje oblasti predstavlja nevaren poskus zastraševanja obmejne prebivalstva, hkrati pa nasprotuje črki in duhu videmskega sporazuma o malem obmejnem prometu med Italijo in Jugoslavijo. Zato je zahteval odločne ukrepe, da bo zagotovljeno polno spoštovanje osnovnih pravic prebivalstva.

Toliko o razmerah v Italiji. Toda, ali se ne dogaja nekaj podobnega tudi pri nas na Koroškem. Znani so nam namreč številni primeri, ko so orožniki pri ljudeh, kateri so zaprosili za obmejno propustnico, kazali ne navadno radovednost in jih spraševali, zakaj bočejo v Jugoslavijo, kaj bodo delali tam in podobno. Mislimo, da tudi varnostni organi nimajo pravice, posegati v osebne zadeve prebivalstva, zlasti ne, ko se le-to poslužuje le pravic, ki so mu dane z avstrijsko-jugoslovanskim sporazumom o malem obmejnem prometu med obema državama. Taka »radovednost« je namreč enako kot v Italiji tudi v našem primeru silno podobna nevarnemu poskusu zastraševanja ljudi, zato bi bilo nujno potrebno, da pristojne oblasti svoje organe primerno poučijo, kaj smejo in kaj ne. Kje ostane pri takem ravnanju varnostni organov osebna svoboda, ki je vsem avstrijskim državljanom zagotovljena z zakoni in ustavo? Mnenja smo, da je naloga varnostnih oblasti v tem, da državljanom in njihove pravice ščitijo, ne pa ogrožajo in omejujejo!

prof. Zoran Kržišnik in prof. Ljerk Menaše ter kot predstavnika jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu generalni konzul Boris Trampuž in konzul Djordje Pendžić.

„Kulturni boj“ med ÖVP in SPÖ

Boj proti okrnitvi sredstev ministrstva za pouk je bil od neodgovornih cestnih demonstracij šolske mladine, o katerih smo poročali že v zadnji številki našega lista, prenehan na drugo področje, ki je gotovo tudi bolj pristojno: na neposredno izmenjavo mnenj med obema vladnima strankama, ki vodita zdaj svoj „kulturni boj“ v

V vseh govorih — deželnega glavarja Wedeniga in dvornega svetnika dr. Rudana ter predsednika Kocjančiča in ravnatelja prof. Kržišnika — je bil poudarjen pomen kulturne izmenjave kot sredstva za spoznavanje in razumevanje med narodi, kajti „odprte so vse meje in vsa srca, ko narod v kulturi in umetnosti govori narodu“. In utrjevanju te plemenite miselnosti ter do-brega prijateljstva med obema narodoma in sosednima deželama Koroško in Slovenijo služi tudi sedanja razstava sodobne slovenske umetnosti v Celovcu (ki ostane odprta do 2. julija), kateri bo v kratkem sledila razstava koroških umetnikov v Ljubljani.

zborovanjih in drugih več ali manj široki javnosti namenjenih govorih.

Tako je prosvetni minister dr. Drimmel svoje stališče o odnosu ÖVP zastopal na nedavnem zborovanju krščanskih učiteljev v Linzu, medtem ko je vicekancler dr. Pittermann v svojem sobotnem govoru po radiu ponovil svoj predlog, po katerem naj bi tudi gospodarski krogi s svoje strani pomagali podpirati uspešni razvoj šolstva in znanstvene izobrazbe. V svojih izjavanjih je vicekancler ostro kritiziral dosedanje finančno politiko Avstrije in jo primerjal z gospodinjstvom, ki mnogo več porabi, kot znašajo njegovi dohodki. Izjavil pa se je tudi proti neupravičenim državnim subvencijam gospodarskim podjetjem in veleposrednikom ter dejal, da se bo Avstrija ob nadaljnji taki politiki lepega dne znašla pred dejstvom, ko država niti fitim ne bo več mogla pomagati, ki so take pomoči nujno potrebni za svoje skromno življenje. Glede primanjkljaja v kulturnem proračunu pa je vicekancler predlagal, naj bi velika gospodarska podjetja, zlasti delniške družbe, nekoliko manj mislila na visoke dobičke in državi pomagala, da zagotovi sredstva za neoviran razvoj šolstva, znanosti in kulture.

BEOGRAD. — V Beograd je prispel novi švedski veleposlanik v Jugoslaviji Swen Baklund. Novega veleposlanika je pozdravil namestnik šefa protokola v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Miodrag Marković.

NEW DELHI. — V znanem turističnem mestu Simli v Indiji so odprli razstavo jugoslovanske umetniške fotografije, ki je že meseca aprila doživela velik uspeh v indijski prestolnici.

Letošnje letovanje otrok na Jadranu

Letošnje počitniško letovanje slovensko govorečih otrok iz Koroške je določeno v 2 skupinah in sicer bo prva skupina na letovanju v času od 12. julija do 2. avgusta, druga skupina pa v času od 4. do 25. avgusta. Otroci bodo kakor lani letovali v Savudriji.

Starši, ki želijo svoje otroke poslati na letovanje, naj vložijo za sprejem pismeno prošnjo s priporočilom krajevnih slovenske prosvetne ali združne organizacije. Za letovanje pridejo v poštev otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Prošnji s priporočilom je treba istočasno priložiti še naslednje podatke: ime, poklic in naslov staršev; če je otrok že kdaj bil na letovanju in kolikokrat.

Poleg tega je treba priložiti osebno izkaznico otroka s sliko. Veljavna je samo izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo. Za otroke z osebni izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo. Najbolj priporočljivo pa je, da starši oskrbijo za otroka potni list. Prošnji mora biti nadalje priloženo tudi zdravniško spričevalo, iz katerega mora biti razvidno, da je za otoka letovanje ob morju priporočljivo ter režijski prispevek v znesku 150 šillingov.

Termin za vlaganje prijavnih prošelj je določen do 30. junija 1961. Na znanje bomo vzeli le prošnje, katerim bodo priloženi vsi zgoraj navedeni podatki, otrokova osebna izkaznica ali potni list, zdravniško spričevalo in znesek 150 šillingov.

V prošnji starši tudi lahko navedejo željo, s katero skupino bi radi poslali svoje otroke na letovanje. Ta želja bo po možnosti upoštevana.

Starše, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bomo po končanem prijavnem roku pisмено obvestili ter jim sporočili nadaljnja navodila.

Ne zamudite prijavnega roka ter pravočasno pošljite prošnje ter hkrati vse navedene dokumente na naslov: Zveza slovenskih organizacij, Celovec — Klagenfurt, Gasometergasse 10.

PO ŠIRNEM SVETU

DUNAJ. — Zvezna gospodarska zbornica smatra za potrebno, da dovoli zaposlitev najmanj 3500 inozemskim delovnim močem v tujem prometu, 15.000 v gradbeni obrti in 30.000 v industriji. Ugotovili so istočasno, da je trenutno italijanski delovni trg popolnoma izčrpan, predložena pa je ponudba grškega ministrstva za delo, da bi lahko iz Grčije poslali v Avstrijo do 5000 delavcev. Grška vlada je pripravljena plačati proti poznejšemu povračilu potne stroške v Avstrijo.

DUNAJ. — Minulo soboto Dunajčani na letališču Schwechat niso pozdravljali le ameriški predsedniški zakonski par, temveč popoldne sicer manj bučno tudi 85 inozemskih Avstrijcev, ki so prispeli z letalom na šesttedenski dopust v svoje rodno mesto. Večina od teh Dunaja že ni več videla od leta 1938.

RIM. — Mednarodna družba za polet v vesoljstvo je oba letalca, sovjetskega Gagarina in ameriškega Sheparda, povabila na svoje junijsko zasedanje v Rimu. Na svečani seji bodo obema kozmonavtom podelili medalje za zasluge pri vesmirskih poletih.

BONN. — Zahodna Nemčija je sporočila Braziliji, da bo prekinila diplomatske odnose, če bo brazilska vlada priznala vzhodnonemški režim.

MOSKVA. — TASS sporoča, da je lanskoletni naravni prirastek prebivalstva dosegel 3,8 milijona ljudi, kar je največji prirastek od leta 1917.

LIZBONA. — Takoj po vzletu z lizbonskega letališča je pred nedavnim strmoglavlilo potniško reaktivno letalo »DC 8« venezuelske letalske družbe, ki je letelo iz Rima v Caracas. Od 47 potnikov in 14 članov posadke nesreče nobeden ni preстал. Razbitine letala so našli ob morski obali, 16 km južno od Lizbone, pri kraju Costa de Ciparica. Med ponesrečenci je tudi deset otrok.

TOKIO. — Okoli 1500 hiš je na severnem Japonskem zgorelo do tal. Sodijo, da je ostalo brez strehe kakih 10.000 oseb. V krajih Ivate in Aomori, na območju, ki ga je požar najbolj prizadejal, je izgubilo življenje pet oseb, 83 pa jih je bilo ranjenih. V mestu Nichilohe je požar divjal vso noč in uničil 700 hiš.

BAGDAD. — Iraška vlada je sklenila, da ne bo priznala Južnoafriške republike zaradi rasistične politike, ki jo izvajajo v Južni Afriki. Minuli teden so sprejele sklep o prekinitvi diplomatskih odnosov z Južnoafriško republiko ZAR, Gana in Liberijska.

WASHINGTON. — Sredi junija se bo začela v Washingtonu svetovna konferenca o lokalni samoupravi. Pričakujejo, da bo na konferenci sodelovalo okoli 500 ameriških delegatov, županov in občinskih funkcionarjev ter prav toliko predstavnikov iz drugih držav. Od tujih delegatov jih bo največ iz Evrope, zastopanih pa bo tudi po osem azijskih in afriških držav ter sedem iz držav Latinske Amerike.

DŽAKARTA. — Obrambni minister in načelnik generalštaba indonezijskih sil je v torek odpotoval na enomesečno turnejo po državah sveta. Med drugimi bo obiskal tudi Jugoslavijo.

MOSKVA. — V skladu s sovjetsko-ameriškim sporazumom o izmenjavi na kulturnem področju je iz Moskve odpotovala v ZDA sovjetska delegacija za turizem. Konec junija pa bo v Sovjetsko zvezo odpotovala podobna ameriška delegacija.

HAVANA. — Na Kubi je v glavnem končana letošnja sladkorna kampanja. Po prvih uradnih poročilih je bil dosežen rekordni pridelek nekaj manj ko sedem milijonov ton.

BUKAREŠTA. — Po najnovejših uradnih podatkih je bilo lani v Romuniji 18,4 milijona prebivalcev, med katerimi je pol milijona več žensk kakor moških. Na vasi živi 68 odstotkov prebivalstva. Glavno mesto Bukarešta pa šteje 1,225.000 prebivalcev.

TOKIO. — V dvodnevni demonstraciji proti japonski vladi je sodelovalo okoli štiri milijone prebivalcev v 600 mestih. Demonstracije so organizirali sindikati v znak protesta proti novemu zakonu, ki omejuje politične svoboščine. Pri napadih policije na demonstrante je bilo ranjenih 249 ljudi.

BUDIMPEŠTA. — V madžarskem glavnem mestu se je začela konferenca ministrov za zdravstvo držav socialističnega tabora, na kateri proučujejo najbolj pereče zdravstvene probleme teh držav.

Po koncertu „Mladina poje“:

Mladina slovenske gimnazije v Celovcu

se je spet predstavila z uspešno kulturno prireditvijo

Zaključne kulturne akademije Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu so postale že pojem zase. Na teh prireditvah dijaki in dijakinje slovenske srednje šole od leta do leta z večjim uspehom dokazujejo, da niso „doma“ le v matematiki in latinščini, marveč se vzgajajo v koristne člane človeške družbe, v zveste državljane svoje domovine in hkrati v zveste sinove in hčere svojega naroda. Prav tako pa so te manifestacije tudi dokaz močne življenjske volje slovenske gimnazije, ki je šele pred štirimi leti zaživela kot nežna lipca, vendar se je do danes razrasla že v krepko lipo, katere korenine so široko zasidrane v našem ljudstvu, ki mu je mladina in zato tudi šola srčna zadeva.

O tej povezanosti z mladino najbolj prepričljivo govori vsakoletna udeležba na zaključnih prireditvah slovenske gimnazije. In poseben „rekord“ je bil dosežen na letošnji akademiji zadnje nedelje popoldne, ko je bila velika dvorana Doma glasbe skoroda premajhna, toliko ljudi iz vseh krajev južne Koroške, staršev in drugih prijateljev mladine, se je zbralo, da vidijo in slišijo svoj mladi rod. Med navzočimi pa je ravnatelj slovenske gimnazije prof. dr. Tischler lahko pozdravil tudi dolgo vrsto častnih gostov: deželnega glavarja Wedeniga s soprogo, vodjo kulturnega oddelka deželne vlade dvornega svetnika dr. Rudana, državnega poslanca dr. Weissa in številne šolske nadzor-

nike in druge šolnike, kakor tudi predsednika sveta za znanost in kulturo pri Izvršnem svetu LR Slovenije Kocjančiča, svetnika Izvršnega odbora LRS Lubeja in jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Trampuža. Vsem je veljal pri srčni pozdrav, ki ga je polna dvorana izpričala z dolgotrajnim in navdušenim plaskanjem, s katerim je potem sprejela tudi mladino na odru.

In s ponosom so starši gledali svoje sinove in hčerke, ponosno je naše ljudstvo spremljalo svojo mladino, ko se je predstavila s pestrim dvehurnim sporedom. Gostje slovenske gimnazije so pod vodstvom profesorja glasbe dr. Czigana nastopili v petih različnih zborih — kot deklški, deški, mladinski, moški in za zaključek še kot mešani zbor. Res težko je povedati, kaj je napravilo globlji vtis:

- ali prisrčna predanost petju najmlajših, ki so jim oči naravnost žarele od navdušenja in je bilo videti, da so s srcem in telesom pri stvari;
- ali porajajoča se zrelost starejših (v moškem zboru), pri katerih se je doslej dosežena izvežbanost družila z resnim prizadevanjem po napredovanju;
- ali množičnost skupnega nastopa, ki je ob koncu izzvenel v mogočni izpovedi „Slovenec sem“ s pesmijo, za katero je Stanko Premrl posebej za to priložnost priredil nov napev.

Pa tudi ni potrebno, da bi razglabljali o posameznih točkah, nastop pevskih zborov je v celoti bil naravnost presenetljiv, naj so bili to potem slovenski napevi, ali slovaška narodna ali pa nemške pesmi (Beethovnova „Himna noči“ in zbor iz Haydnovega oratorija „Letni časi“) — bilo je doživetje, ki je zapustilo globoke vtise.

Poleg petja je spored obsegal še vrsto razmeroma dobro podanih recitacij, tako Levstikovega „Ubežnega kralja“ (J. Merkač, 3. razred), Vodnikovnega „Zadovoljnega Kranjca“ (Fr. Koncilja, 5. razr.), Ginzkeyjeve „Balade o ljubem Avguštinu“ — v nemščini (H. Arbeitsstein, 3. razr.), Aškerčevega „Mejnika“ (F. Velik, 5. Mak, J. Buch in M. Rutar, vsi 1. razr.) ter Prešernovega „Apela“ (M. Praper, 6. razr.). Zelo posrečen je bil tudi nastop „Veselih godcev“ pod vodstvom vsestransko muzika-

ličnega dirigenta (K. Smole), ki je s svojim ansamblom izzval mnogo smeha. Za povezovalno pa je skrbel prof. F. Inzko, ki se je poskušal tudi s humorističnimi vložki, vendar se je marsikdo spraševal, če ne bi bilo morda boljše, da bi v bodoče tudi ta del sporeda prepustili mladini sami.

Zaključna prireditev slovenske gimnazije je vsekakor tudi letos pokazala, da naša mladina čas šolanja dobro izkorišča. Zato se je predsednik Združenja staršev dipl. trg. Urank ob zaključku upravičeno zahvalil profesorjem in zlasti ravnatelju, ko je dejal: Mi smo vam zaupali svoje najdražje — otroke in vi jim nudite svoje najboljše — znanje!

KULTURNE DROBTINE

● V okviru letošnjih slavnostnih tednov na Dunaju je gostovala tudi Slovenska filharmonija, katere nastop je vodilni avstrijski tisk ocenil kot prvovredni kulturni in umetniški doživljaj ter srečanje z ansamblom najvišjih kvalitete.

● V leningrajskem gledališču „Kirov“ je bila premiera baleta mladega azerbejdžanskega skladatelja Arifa Melikova „Legenda o ljubezni“, medtem ko je bil v Tbilisiju, glavnem mestu Gruzinske SSR, prvič uprizorjen balet Cincadzeva „Demon“ po slavni pesnitvi Lermontova.

● Včeraj se je na Bledu začel II. jugoslovanski jazz-festival, ki bo trajal do 11. junija. Poleg najboljših jugoslovanskih jazz-ansamblav nastopajo tudi gostje iz drugih držav, med vokalnimi solisti pa je tudi Liljana Petrovič, katero smo slišali na letošnjem Slovenskem plesu v Celovcu.

● Na letošnjem 23. Beethovnovem prazniku v Bonnu od 16. septembra do 2. oktobra bosta poleg drugih nastopala tudi Zagrebška filharmonija pod vodstvom Milana Horvata ter Residentie-orkester iz Haaga.

● Tradicionalne poletne igre v Grazu bodo letos od 17. junija do 9. julija. Na sporedu je tudi gostovanje

Slikarski natečaj

Zveze slovenske mladine v Celovcu

Zveza slovenske mladine razpisuje

slikarski natečaj

In vabi k sodelovanju vse mlade talente v slikanju. Vsak lahko pošlje po več akvarelov, oljnatih slik, risb itd.

Predložena dela bo ocenjevala posebna komisija. Najboljša dela bodo nagrajena z lepimi nagradami in postanejo last ZSM. Izbor najboljših del pa bo meseca septembra razstavljen v Celovcu.

Dela morajo biti poslana najkasneje do 16. septembra 1961 na naslov: Zveza slovenske mladine, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Objava slovenske gimnazije

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 8. julija 1961, to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko usne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 14. do 18. ure ali pa pismene do 1. julija 1961. Pismene prijave je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega državljanstva. Šola, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, naj pošlje opis učenca (Schülerbeschreibung) neposredno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence, Celovec — Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita mora učenec predložiti zadnje spričevalo, katero bo dobil 7. julija 1961. (S seboj naj prinese tudi copate.)

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podrobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

Poletne igre v Brežah:

Od uspeha do uspeha — v 12. leto

Shakespeare: „Kralj Lear“ — Kleist: „Zlomljeni vrč“

Kako iz leta v leto raste uspeh in z njim sloves poletnih iger v Brežah, kažejo najbolj številke, ki nam povedo, koliko obiskovalcev so že našli pri uprizoritvah na Petrovi gori. Leta 1950, ko se je ansambel breških igralcev-amaterjev, v začetku še boječ in zaskrbljen zaradi uspeha ali neuspeha svojega požrtvovalnega prizadevanja, prvič predstavil publiku, so našli 3000 gledalcev. Toda številka obiskovalcev se je zelo hitro večala in lani poskočila že na 30.000; torej se je število obiskovalcev v enem samem desetletju podvojilo. Skupno pa so doslej pri poletnih igrakih v Brežah zabeležili 300.000 ljubiteljev odrske umetnosti, ki so prišli iz bližnje okolice ter tudi iz oddaljenejših krajev Koroške, mnogi pa celo iz drugih dežel in držav.

Ko stopajo igralci v Brežah tokrat v 12. leto svoje dejavnosti, imajo torej zadoščeno, da so se vigrali v srca mnogih tisočev in desetisočev, da so si priborili lepo število zvestih prijateljev, ki znajo pravilno ceniti njihov trud in njihovo požrtvovalnost ter se vsako leto spet oglasijo na Petrovi gori, ko slavnostne fanfare napovedujejo začetek predstav. Tako se bodo tudi letos zgrinjale množice gledalcev v amfiteatrskem gledališču, kjer se bo breški ansambel pod vodstvom svojega neumornega in vsestranskega agilnega vodje arb. Sandlerja predstavil s Shakespeareovo tragedijo »Kralj Lear« in Kleistovo ljudsko veseligr »Zlomljeni vrč«. Premiera tragedije bo v soboto, 24. junija, in veseligr v soboto, 1. julija, svakokrat ob 20. uri, potem pa se bodo izmenoma vrstile 3 do 4 predstave tedensko tja do 27. avgusta.

Igralska skupina iz Brež pa si poleg tega lahko šteje v zaslugo še dejstvo, da je zanimanje za odrsko umetnost vzbudila predvsem med delavskim in kmečkim ljudstvom, med katerim ima danes do 60 odstotkov vsakoletnih obiskovalcev. In zanimivo je, da si to sicer preprosto, vendar v pogledih na kulturo in umetnost zdravo ljudstvo še naprej želi klasična dela na odru »svojega« gledališča. To je najboljši dokaz, da opravljajo breški igralci poleg vsega drugega še važno izobraževalno delo med podeželskim ljudstvom, za kar jim gre popolno priznanje, medtem ko jim je najlepša zabava za ves trud gotovo iskreno navdušenje preprostega delavca in kmeta!

Razširimo dejavnost in vpliv prosvetnih društev

(Konec)

Po tej poti priprave klubskih večerov in dela v klubih bodo le ti in z njimi naša društva postala žarišče kulturne vzgoje, družabnega življenja in razvedrila našega ljudstva. Po tej poti se bodo društva kmalu približala tretji obliki klubskih večerov, to je množičnim prosvetnim večerom, kjer bodo pred polnimi dvoranami nastopali književniki, predavatelji, operni pevci in drugi umetniki, kjer bodo naše vasi poslušale težje in umetniško izvajane koncerte, drame itd., katerih vsebini bodo lahko sledile, jo razumele in si jo z razumevanjem osvojile.

Po tej poti se bo med društvi pričela razvijati in krepiti medsebojna povezanost, društva bodo pričela razvijati in krepiti medsebojno tekmovalnost in se izpopolnjevati. Jasno je namreč, da društvo samo zase ne bo v stanju izčrpati vseh možnosti, ki mu jih odpira pot klubskega življenja. Izkoristilo ter vsebinsko in organizacijsko dobro pripravilo bo v eni zimi enega ali kvečjemu dva klubska večera druge in tretje stopnje. Če pa si bo vsebino takih večerov delilo s sosednjimi društvi in si izmenjalo gostovanja z njimi, potem bo vsako društvo lahko svojo prosvetno sezono izpolnilo z vrsto za ljudstvo pestrih, vsebinsko bogatih in družabno prikritih večerov in prireditev.

Po tej poti pa bo tudi SPZ v povečani meri lahko pričela vršiti tisto funkcijo, ki bi jo morala vršiti, a jo zaenkrat uspešno vrši le na področju zborovskega petja, ko s seminarji, skupnimi vajami in prireditvami šola in vežba prosvetni kader in ga usposablja za zahtevnejše nastope in za višjo kvaliteto raven naših kulturnoprosvetnih prireditev.

ZAKLJUČEK

Pričujoči oris problematike našega kulturnoprosvetnega dela nikakor ni popoln, ker ni zajel in docela osvetlil vseh vprašanj, ki jih na področju prosvete in kulture postavlja čas pred naša prosvetna društva in njihovo Zvezo.

Ta oris je imel le namen, med prosvetlasi — med tistimi, ki kulturne dobrine in stvaritve potom iger, pesmi, predavanja itd. po amaterski poti ljudstvu neposredno posredujejo, in tistimi, ki kulturnoprosvetno delo po društvi vodijo in ga organizacijsko pripravljajo — sproži enaka in podobna razmišljanja in diskusije na sejah in sestankih, na vajah in po nastopih. Prepričan sem, da bodo tozadevna razmišljanja in diskusije na podlagi spoznanj, ki so bila zbrana in vpletena v ta oris, razširila obzorje prosvetašem, utrdila med njimi ta spoznanja in porodila nova. Vse to pa bo pripravna osnova in istočasno že prvi korak k poglobitvi smisla za potrebo vključevanja v slovenska prosvetna društva in smisla za materialno podpiranje njihovih prizadevanj.

Ko po pogojih, kakršnih se je doslej odvijalo prosvetno delo in prizadevanje društev za posredovanje izobrazbe, kulture in umetnosti, ocenjujemo naš kulturnoprosvetni razvoj in povišanje letih, moramo priznati, da je večina naših društev z nala mobilizirati mladino z dosedanjimi prosvetnimi prijemmi in jo popeljati na pot, kjer ta mladina že sama od sebe pričinja razmišljanja o nadaljnjih, sodobnejših in še privlačnejših oblikah kulturnoprosvetnega dela. Številni odborniki prosvetnih društev in Zveze, naši zborovodje in režiserji so s svojim nesebičnim in požrtvovalnim prizadevanjem sprožili vrsto misli, ki so zapopadene in izoblikovane v tem orisu. Oni in mladina, ki išče nova pota, pa so tudi jamstvo, da bo ta oris pripraven prispevek za nadaljnje korake naprej v našem prizadevanju in na poti, po kateri hočemo s kulturnim in prosvetnim delom priti na vas do slehernega človeka, ki mu je slovenščina materinski jezik, da obogatimo našo amatersko umetnostno dejavnost, poglobimo prizadevanja za estetsko humanistično vzgojo ljudi in da jim nudimo kulturno zabavo in razvedrilo, istočasno pa da omogočimo pripadnikom sosednega naroda spoznavanje naše kulturne zgodovine in njene sedanjosti v korist miru in kulturnega sožitja v naši deželi.

Blaž Singer

Ob novem „atentatu“ v Železni Kapli

Ce bi verjeli nedavni vesti, ki jo je objavila celovška »Die Neue Zeit«, potem bi morali zapisati, da je v Železni Kapli prišlo do ponovne nacionalistične akcije nepopolnopravnih elementov, ki od časa do časa vedno spet poskušajo za izzivalno dejanje, samo da ne bi prišlo do pomiritve med obema narodoma v deželi. Omenjeni list je namreč pisal, da so neznani storilci razdrli spomenik padlim vojakom in vedel poleg tega poročati še o »ostri razkačenosti« prebivalstva nad tem dogodkom.

Toda vest se je izkazala kot navadna muha-enodnevica in je list že naslednjega dne moral preklcati, da na vojaški spomenik v Železni Kapli — navaden brezov križ s puško in čelado — ni bil izveden »atentat«, marveč je le-ta postal žrtev lastne starostne oslabelosti, kakor je, prav tako po pisanju omenjenega lista, baje ugotovila posebna komisija, sestavljena iz uradnikov okrajne žandarmerijske komande, poizvedbenega oddelka deželne žandarmerijske komande, varnostne direkcije in okrajnega glavarstva.

Z ugotovitvijo, da je bil izlet uradnikov v Železno Kaplo »vsaj blagoslovljen z lepim vremenom«, je zadeva za »Die Neue Zeit« očitno urejena. Vendar mislimo, da stvar ni tako enostavna, posebno ne za list, kateri si je že ob lanskem 10. oktobru prav tako v zvezi z Železno Kaplo dovolil dejanje, ki se prav nič ni razlikovalo od protislovenskih akcij najhujših nacionalističnih bujskecev. In tudi sedanjo vest ni mogoče oceniti drugače kot nevaren poskus, da bi med prebivalstvom obeh jezikov prišlo do razdora in do nove napetosti, posebno še zato, ker je v omenjenem poročilu govora tudi o spomeniku padlih partizanov in žrtev fašizma v Železni Kapli.

Zato so pošteni socialisti zlasti v Železni Kapli in z njimi pretežna večina tamkajšnega prebivalstva upravičeno ogorčeni nad tako neodgovornim ravnanjem socialističnega glasila in uredništva »Die Neue Zeit« resno svetujejo, naj kritično presodi svojega kapelškega »sodelavca«, na katerega se sklicuje v svojem poročilu, kajti njegovo nacistično preteklost imajo ljudje še v dobrem spominu.

Vprašati se moramo, ali celovski »Die Neue Zeit« morda še ni zadostovalo, da jo je njen »sodelavec« iz Železne Kaple, ki očitno samo išče možnosti, kako bi škodoval mirnemu in strpnemu sožitju obeh narodov na Koroškem, že enkrat zavedel v obsojanja vredno nacionalistično bujskanje? Da mu je kljub temu ponovno naselila in mu spet sledila po splozki poti provokatorskega motenja miru v deželi, je le dokaz, da tudi v uredništvu tega lista očitno ni vse tako, kot bi bilo pričakovati pri socialističnem glasilu, ki bi moralo ostalemu tisku služiti za zgled, kako je treba z odgovornim in konstruktivnim delom služiti koristim domovine in njenih prebivalcev. Oba »spodrsiljaja« pa ne koristita ugledu domovine niti nista v ponos stranki, katere glasilu je »Die Neue Zeit«!

Zatiranje borovega škodljivca

Čvrsto drevo naših gozdov, bor, ima velikega sovražnika v drobnem mrčesu. V letošnji pomladi je zagrozila velika nevarnost borovim gozdovom v grabštanski okolici, v Dolini in Pokrčah. Množično so borova drevesa napadle borove grizlice (Kieferblattenspesen). Mrčes, ki se zelo številno množi, pomeni resno nevarnost za kulturo borovega gozda, kajti neštete gosenice ga ogledajo do golega in povzročijo, da drevo izumre. Gosenice se potem, in sicer kmalu v tem času, spustijo na tla, kjer se v gozdni zemlji zabubijo in se do prihodnjega leta razvijajo v borove grizlice ali, kakor jim tudi pravijo, v listarice.

Na navedenem področju je od tega mrčesa napadenega okoli 400 ha borovega gozda. Za uničenje tega škodljivca so bili nujno potrebni hitri ukrepi, ker bi bila drugače neizogibna nevarnost, da bi se prihodnje leto nevarni škodljivci razširili še na večji obseg borovih gozdnih kultur v spodnjem delu Koroške.

Deželna gozdna oblast je storila vse potrebne ukrepe, da zajezi in odstrani to nevarnost za dragoceno stroko narodnega gospodarstva. Prejšnji petek je bila na okrajnem glavarstvu seja, na kateri je izvedenec za zatiranje škodljivcev, profesor dr. Schedl, opozoril na skrajno nujnost, da se množičen pojav borove grizlice v prizadetih gozdovih čimprej pokonča in sicer prej, da se bodo

Začetek gradnje gospodinske šole v Dobrli vasi

Prejšnji teden so s simboličnim prvim vrezom z lopato, ki sta ga izvedla namestnik deželnega glavarja Krassnig in agrarni referent pri deželni vladi deželni svetnik Bacher, začeli graditi gospodinsko šolo v Dobrli vasi.

4,5 milijona šilingov je na razpolago za postavitev te gospodinske šole, nemške gospodinske šole v osrčju slovenske Podjune, v pokrajini, ki jo izključno naseljuje slovensko kmečko prebivalstvo, razen nekaj izjem priseljencev, ki so s pomočjo raznih nemških naselitelvenih posredovalnic in fondov kupili kakšno slovensko kmetijo. 4,5 milijona šilingov bo stala šola, 2 milijona šilingov sta na razpolago iz plebiscitnega darila, 2,5 milijona šilingov pa bodo prispevali iz deželnih virov. Lepa vsota, ki prihaja tudi iz davkov slovenskega kmečkega prebivalstva, katero je v desetletja gospodarsko zanemarjenem kraju odraščalo davke v hudih stiskah in z največjo odpovedjo.

Nihče ne osporava gradenj strokovnih šol za kmečko mladino. Poudarimo pa ob tej priložnosti znova, da za slovensko kmečko mladino na Koroškem doslej še ni bila ustanovljena nobena deželna kmetijska ali gospodinska šola iz sredstev javne roke, niti niso naša kmetijska šola v Podravljah in gospodinske šole v Št. Rupertu in Št. Petru deležne kakršne koli podpore iz javnih sredstev, torej tudi ne iz denarja naših davkoplačevalcev. Ko je na zadnjem občnem zboru koroške kmetijske zbornice zastopnik KGZ, zborniški svetnik dr. Mirt Zwitter, upravičeno zahteval zares skromno podporo v znesku 60.000 šilingov za imenovane slovenske poklicne šole, je naletel na gluha ušesa.

Tako izgleda enakopravnost obeh narodnosti v deželi tudi v tem primeru, čeprav paragraf 4 člena 7 državne pogodbe določa, da moramo biti koroški Slovenci udeleženi na kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani!

Začeli so z gradnjo ceste na Dobrač

Ob navzočnosti izredno številnih uradnih slavnostnih gostov, med temi so bili finančni minister dr. Klaus, deželni glavar Wedenig ter župana mest Beljak in Celovec Timmerer in Ausserwinkler ter mnogi drugi, so v soboto s prvim vrezom z lopato začeli gradnjo ceste na Dobrač.

Častne goste je pozdravil ministerialni svetnik Krammsall, ki je hkrati predsednik nadzornega sveta pri gradnji beljaške alpske ceste in predsednik tujsko-prometne družbe.

Deželni svetnik Sima je podal pregled o predpripravih za gradnjo ceste ter poudaril, da so se morale združiti vse politične, razumske in moralne sile, da je prišlo do začetka uresničevanja tega načrta, kar pomeni pri tej akciji solidarnost vseh Korošcev. Deželni glavar Wedenig je v svojem nagovoru naglasil, da je sodelovanje vseh sil v deželi rodilo v povojnem času lepe uspehe. Nova cesta na Dobrač bo koristila ljudem, ki iščejo mir pred hrupom in okrevanje ter želijo prijetno preživeti svoj prosti čas; nova cesta pa bo zelo pomembna tudi za domače gospodarstvo ter za napredek in razvoj tujskega prometa. Finančni minister je med drugim dejal, da se je čutil dolžnega izpolniti od njego-

vih prednikov dano obljubo koroški deželi za izvedbo tega načrta. Nova cesta bo potekala na edinstvenem stikališču rimske, germanske in slovanske kulture. Spregovoril je beljaški župan Timmerer in povedal, da so že leta 1896 načrtovali, da bi zgradili na Dobrač vzpenjačo, do šesar pa niso prišli. Tudi pozneje so poborniki ideje, da bi Dobrač ugodneje odprli svetu, izdelovali gradbene načrte, pa jih zaradi razmer in nastalih dogodkov niso mogli uresničiti. S to gradnjo bo torej izpolnjena več kot pol stoletja stara želja Beljačanov.

Nato je vrsta prominentnih storila simboličen akt za začetek gradbenega dela s prvim vrezom z lopato in sicer so to bili finančni minister dr. Klaus, deželni glavar Wedenig, župan Timmerer, namestnik deželnega glavarja Truppe in deželni svetnik Sima.

Dobraška alpska cesta bo dolga 16,5 kilometra, široka pa 6 metrov ter bo izhodišče iz vasi Möltlach pri Beljaku. V višini 800 metrov bodo zgradili dva prostora za parkiranje. S te točke je krasen razgled v vse smeri. Odtod pa se bo cesta raztezala do najvišje točke. Največja vzpetina bo znašala 10 odstotkov.

Računajo, da bodo gradbena dela končali v treh letih. Stroški so preračunani na okoli 52,6 milijona šilingov. K stroškom bo država prispevala 60 odstotkov, koroška dežela 15 odstotkov, po 7,5 odstotka pa KELAG in Länderbank.

Važno za delavske rentnike

Pokojninska zavarovalnica za delavce — zunanji urad Celovec — opominja, da je za prejemnike rent obvezno javiti vsako spremembo v njihovih dohodkih, in sicer v teku dveh tednov.

Opustitev tega obvestila more na eni strani — pri znižanju dohodkov — onemogočiti ugotovitev morebitnega nastalega dobroimetja z odpadom kakšnega pokojninskega vzroka ali po določilih o izravnalnih dokladah, na drugi strani — pri zvižanih dohodkih — pa lahko nastanejo presežki rentnih izplačil, ki jih morajo rentniki potem po zakonitih predpisih vrniti in se to izvede z odtegnitvijo od tekočih rentnih izplačil.

V korist vsakega rentnika je, da spremembe svojih dohodkov brez odlašanja javi zavarovalnici, ker se s tem obvaruje škode, ki lahko v posameznih primerih povzroči občutne denarne težave.

RAZNE VESTI

V nedeljo je Matilda Mirus v Celovcu praznovala stoletnico svojega življenja. Jubilarica je najstarejša žena v mestu. Pravijo, da je svoj stoti rojstni dan dosegla izredno duševno sveža in telesno gibčna. Ima zelo dober spomin in rada pripoveduje, kakšne so bile razmere in kakšno je bilo življenje v njenih mladih letih v Celovcu. Za celovško mesto je jubilarici čestital župan Ausserwinkler ter jo razveselil s šopom rož in darilno košaro. Stara žena je bila lepe pozornosti vidno vesela ter se je živahno pomenkovala z županom.

Pri avtomobilski alpski tekmovalni vožnji,

Cenjeni naročniki!

Vemo, da ne boste zamerili upravi, ko je današnji številki našega lista priložila pošne položnice in boste seve tudi takoj uganili zakaj. Razen mnogih hvalevrednih naročnikov, ki naročnino za list redno in sproti odraščajo, je vedno tudi nekaj takih, ki na to dolžnost pri svojih vsakdanjih skrbah in opravkih lahko pozabijo in se je spomnijo le, ko vidijo položnico.

Zato smo tudi prepričani, da se bodo taki pozabljivi plačniki položnice celo razveselili, ker bodo lahko izpolnili svojo obveznost do lista. »Menda Vestnika še nisem plačal,« bo dejal ta in oni ter rekel dalje: »Ko greš jutri na pošto, ne pozabi vzeti s seboj tudi položnico in plačaj naročnino, saj tako ni veliko v primeri s tem, kar nam naš list vsak teden koristnega, poučnega in zanimivega prinese.« Po izpolnjeni obveznosti bo imel vsak prijeten občutek, da je storil prav in spet bo z veseljem pričakoval teden za tednom, da mu poštar prinese Slovenski vestnik v hišo.

Položnice so priložene v izvode vseh naročnikov, torej tudi tistih, ki imajo naročnino v redu plačano, ker ni mogoče delati razlike. Naročniki, ki imajo naročnino v redu plačano, naj položnico shranijo ali pa pridobijo z njo novega naročnika. One pa, ki so z naročnino v zaostanku, prosimo, da jo čimprej poravnajo in po možnosti plačajo tudi v naprej. Vsak ve, da je izdajanje lista združeno s stroški, ki jih je treba plačevati.

Slovenski vestnik za vas, vi za Slovenski vestnik!

Uprava

V trenutku: pet mrtvih na cesti

Prejšnji petek proti večeru se je na cesti med Št. Andražem in Wolfsbergom v Laibotski dolini primerila strašna, tragična prometna nesreča, ki je zahtevala pet človeških življenj. Tragika je tem večja, ker je med smrtno ponesrečenimi tudi mlad mož, 31-letni celovski zdravnik dr. Wolfgang Russov, ki se je šele isti dan v Grazu poročil s Herlindo Schönauser, katero so tudi hudo poškodovano prepeljali v bolnišnico v Wolfsberg.

Dva osebna avtomobila sta s strašno silo trčila skupaj. Enega je vodil Adolf Thonhauser iz Št. Andraža v smeri proti Wolfsbergu, drugega pa v nasprotni smeri mladoporočenec zdravnik dr. Russov. Vozili sta se zarili eno v drugo in potniki Thonhauser, Klimbacher in Stauber iz enega avtomobila in dr. Russov iz drugega avtomobila so izdihili na kraju nesreče, le uglednega celovškega lekarnarja Erika Wolfa so z rahlimi znaki življenja še prepeljali v bolnišnico, kjer pa ga tudi zdravniki niso več mogli ohraniti pri življenju.

Huda nesreča je zbudila vsepovsod največjo pozornost in človeško sočustvanje s prizadetimi družinami. Mladi zakonski par gotovo ni mislil na tako žalosten konec ženitovanjske vožnje, zato velja vedno in vedno: Bodite previdni pri vožnjah, čuvajte življenje in zdravje na cestah!

Uradniki morajo biti vljudni!

Tiskovni urad celovškega magistrata sporoča v svojem obvestilu, da je na seji mestnega sveta župan Ausserwinkler izjavil, da morajo občinski uslužbenci biti pri službenem poslovanju z občani posebno vljudni. Prav tako je treba vse občinske formularje preveriti, če besedilo tudi ustreza vljudnosti obliki. Temeljna pravila vljudnosti mora pri službenem poslovanju upoštevati zlasti občina, ki je prebivalstvu najbližja demokratična oblast. Občani niso podložniki občine, temveč občina je instrument občanov, s katerim naj se rešujejo skupne krajevne naloge.

Napotilo celovškega župana je pomembno in na mestu, kar bi ne škodovalo tudi za razne druge urade, kjer si nekateri uradniki domišljajo — gotovo ne vsi, so tudi častne izjeme —, da so navadni državljani zanje tukaj, čeprav drži obratno, da so uradniki v službi prebivalstva.

KOLENDAR

Petek, 9. junij: Primus
Sobota, 10. junij: Margareta
Nedelja, 11. junij: Barnaba
Ponedeljek, 12. junij: Janez
Torek, 13. junij: Anton
Sreda, 14. junij: Bazilij
Četrtek, 15. junij: Vid

Spoznavanje človeškega značaja Strah med koralami:

RIBA, KI POMENI SMRT

Od nekdaj je človek težil k razpoznavanju samega sebe. Že stari Grki so se mnogo ukvarjali s tem vprašanjem in vemo, da je Hipokrat (460—377), ki ga imenujemo očeta medicine, poznal štiri glavne telesne sile. Oni telesni sok, ki prevladuje v organizmu, ustvari tudi človekov značaj, pravi Hipokrat. Kri, žolč (beli in črni) ter sluz naj bi bile one skrivnostne tekočine.

● Kolerik je človek naglega nasilnega temperamenta, pri njem prevladuje beli žolč.

● Sanguinik je nagel, vendar slaboten ter preladuje kri.

● Melanholik je močan, počasen človek s črnim žolčem kot najmočnejšo telesno snovjo.

● Flegmatik pa je slaboten, počasen, pri katerem prevladuje sluz.

Koleriku pripisujemo razburjenje, sanguiniku nestalnost, melanholiku potrnost, flegmatiku mir. Seveda je to pojmovanje nekoliko grobo in primitivno, vendar vidimo, da so že v starem veku prav dobro ločili glavne poteze človekovega temperamenta.

V prejšnjem stoletju so se ukvarjali predvsem s teorijo, kako vpliva telesni ustroj na značaj. Hoteli so tudi priti do dna raznim pojavom v duševnosti homo sapiensa. Ustvarjeni so bili temelji današnje psihanalize. V umetnosti so predvsem težili k rahločutnemu razpoznavanju raznih psihoz in v tem sta bila Dostojevski in Zola nenadkriljiva mojstra. Razvila se je tudi teorija o ciklotimiki in chiotimiki. Ciklotimiki naj bi bili ljudje odkritega značaja, preprosti, spravljivi, skratka, prave dobričine. Oni so pikničnega telesnega ustroja, majhni, okrogločrtni. Chiotimiki pa so zaprti ljudje, visokorasi, gladne, odlične narave. Njih zopet delimo v asthenike in atletike. Prvi so dolgi in nesomerno suhi ljudje, drugi pa močni, mišičasti somerne zunanosti. To so seveda stvari, ki držijo le načelno in kdor bi se strogo ravnal le po človekovi zunanosti, bi se verjetno večkrat uštel.

Predvsem imamo dvojce pojmovanj o človekovi duševnosti. Statično pojmovanje o »večno starih teorijah«, kjer je značaj že vnaprej določen, skratka, »usoda« je posega vmes. Dinamično pojmovanje pa pravi, da je človek dejaven del družbe in ves njegov razvoj naj bi bil odvisen izključno od okolja, v katerem je bil vzgojen. Ta nazor odklanja sleherni vpliv dednosti. Kompromis med obema je rodil teorijo o dednosti. Dednost je biološka tradicija in s teorijo o poreklu se je ukvarjal Hipolyt Taine (1828 do 1892). Bil je sodobnik slavnega Balzaca, Flauberta in Zolaja. Njegova teza o dednosti povezuje človeka z družbenim dogajanjem in naravo. »Človek ni samo del družbenih sil, temveč njegova osebnost tudi aktivno sodeluje kot del teh sil. Pri človeku je važno izročilo preteklih rodov, odnos med osebnostjo in družbo v sedanjosti ter vizija o bodočem življenju.«

Biološka in rodbinska dednost igrata tu veliki vlogi. Tu naletimo na dvojce zmot. Ali ocenjujemo biološko tradicijo kot življenjsko opravilo za sedanje početje, to je statično reakcionarni nazor, ali pa odrekamo tradiciji sleherni vpliv na sodobno življenje, to je laždinamični avantgardistični

Na dnu mlakuž, ki jih tvorijo koral, preživi večji del svojega življenja lena in povsem nenapadalna riba, ki ni nikoli večja od 25 centimetrov.

Zveni neverjetno, toda Synancea horrida predstavlja večni strah. Prav v njeni miriljubnosti je zapopadana vsa nevarnost.

Kamenriba, če naj jo imenujemo s ljudskim imenom, je vse prej kot priljubljena. V njej je združena ne le grdobija, ampak tudi najhujši strup, ki ga je ustvarila priroda.

Le težko se komu posreči, da jo vidi. Temu pravijo sreča. Svojo dložino 20 do 25 cm skriva s tako prilagojenostjo, da lahko greš mimo nje in je še vedno ne boš opazil.

Kamenriba je mojster v maskiranju. Zarije se med skale in prilagodi svoje telo s tako spretnostjo, da je povsem podobna koralu. Še skoraj popolno prilagodi se pa še nadalje skriva bradavičasta koža, pokrita z zeleno peno alg. Kdo naj bi sedaj ločil to bitje od okolja in še ugotovil, da je riba?

Včasih pa se ta avstralski strah zakopje v peščena tla mlakuže s svojimi krilatimi izrastki, ki potekajo ob dolnjem delu telesa in tam čaka. Dvoje majhnih, zahrbtnih oči na vrhu glave pazljivo ogleduje okolico.

Prej ali slej bo mimo priplaval majhna riba, ki niti ne slutiti, da ji nekdo streže po življenju. Bliskovito se odprejo polkrožna usta in prav tako hitro tudi zaprejo. Kosilo je pripravljeno. Odprta usta odkrijejo za trenutek mrtvaško blede jezik in vrat, ki sta pravo nasprolje umazane zunanosti.

Čeprav to bitje ni čedno, bi se ga doslej še ne morali bati. Nevarnost pomeni vrsta 13 bodic, ki se običajno tesno prilagajajo, a so med seboj povezane s kožo.

Zadostuje, da ribo narahlo zbudemo s palico, ali stopimo nanjo in bo takoj vzdignila v obrambo bodice, polne močnega strupa. Njihovo ostrino si je težko predstaviti. Z lahko predrejo tenak usnjeni podplat ali telovadne čevlje. V nekaj sekundah človek v krčih umre. Če žrtev le preboli ubod, ji morajo dajati redno dalj časa pomirjevalna sredstva.

Čeprav so te ribe tako nevarne, je sorazmerno malo poškodb. Moramo se predvsem zahvaliti koralam, ker je po njih ne-

nazor. Važno je oboje, tradicija in volja človeka ter njegovo hotenje. Novejša sociologija se podrobno ukvarja s temi vprašanji, zato tudi razlikuje več tradicij: biološko, rodbinsko, nacionalno, razredno itd.

Kakor vidimo, je človek vedno težil k spoznavanju samega sebe in ravno spoznati se je morda največja težava vsakega posameznika.

mogoče hoditi brez močnih čevljev, ki nudijo zadostno zaščito, če nekdo neposredno stopi na ribo. Pa tudi ribe same ne ležijo sredi mlakuž, pač pa pretežno ob straneh in stenah, ki pa se jih raziskovalec izogiba.

Pogosto se zgodi, da iskalci brodijo dneve in dneve po mlakužah v upanju, da naletijo na ribo, a brez uspeha. Tudi olipavanje ribi podobnih skal ne izpolni želja teh radovednežev. Profesor Young, vodja odprave, ki je proučevala leta 1928 značilnosti koralne prepreke vse leto, ni videl med svojim bivanjem tam ene same ribe.

Redkim se nasmehne sreča. Običajno so uspešni dnevi po močnem tajfunu, ko sili morja in vetrov razkopljata pesek. Toda, to ni pravilo!

Neki raziskovalec opisuje svoje srečanje z ribo tako:

„Počasi sem se premikal skozi nezanimivo mlakužo. Podzvestno sem opazil umazan okrogli predmet poleg večjega kamna. Narahlo sem ga zbudel s svojim kopjem. Ni se premaknil. Zdelo se mi je, da ni več tako tog. Pobezal sem močnejše; moja prva kamenriba se je krčevito pognala skozi vodo na poti nekaj 10 cm in se zo-

pet skušala narediti, da je ni. Kmalu so se zbrali gledalci, med katerimi mnogi niso mogli ugotoviti, kaj je riba in kaj so tla. To je še dokaz več o umetnosti prilagoditve okolju, ker ribe ni bilo več na svojem prvotnem mestu.

Z dolgim nožem smo ribo prav pazljivo „odluščili“ s tal. Med vsem tem postopkom ni poskušala ubežati. Najbrž ni mogla verjeti, da jo nekdo vidi.

Dali smo jo previdno v akvarij. Riba navzlic drezanju ne zna plavati, ampak samo poskakuje po tleh in se skuša znova vkopati. Čez nekaj časa ni več dvigala svojih bodic, ker je nedvomno čutila, da ji to nič ne pomaga.

Bil sem radoveden in me je zanimalo, če ima kamenriba res 13 bodic. Lotil sem se tega neprijetnega opravila in jih preštel. Število je ustrezalo. Bodice so pri mirovanju pokrite s kožo in edini dokazi za majhne izrastline. Iztegnjene bodice so tudi do 12 mm dolge. Podobne so iglam iz prozorne stekla.

Domačini kakor tudi tamkajšnji belci to ribo zelo „spoštujejo“ in to je dobro, saj že več kot 20 let ta bitja niso povzročila nobene smrtno žrtve.

Zanimivosti iz znanosti IN TEHNIKE

Ameriški atomski strokovnjak doktor Wolfe je izdelal nažri, po katerem bodo na Aljaski leta 1962 z eksplozijo atomskih bomb izkopali novo pristanišče v skalo pri Point Hope ob Behringovem prelivu. Bombe bodo eksplodirale v globini 100 do 200 metrov pod zemljo in napravile veliko ovalno jamo za morski obali. Nevarnosti za atomsko okuženje okolice ni, ker se bodo vsi atomski odpadki porazgubili in zlili v skalno osnovo. Predvidevajo, da bodo gradbeni stroški desetkrat manjši, kot če bi se lotili kopanja z običajnimi metodami.

Zdaj se je pokazalo, da lahko razen plesni tudi mahovi uspešno posežejo v boj proti povzročiteljem raznih bolezni. Znano je namreč, da dobivamo penicilin, aureomicin in še druge antibiotike iz kultur plesni. Na univerzi v Arizoni pa so izolirali iz neke vrste mahu snov, ki se je odlično izkazala pri raznih gnojnih tvorbah.

Tistim, ki imajo mnogo povedati proti kavi, naj velja, da se je izkazala jutranja skodelica kave kot učinkovito sredstvo proti pelagri, bolezni, ki se kaže s hrupavostjo kože, slabokrvnostjo, živčnimi motnjami in je posledica pomanjkanja vitaminov kot skorbut ali rahitis. V kavi je namreč eden izmed vitaminov skupine B, čigar pomanjkanje izpove pelagro. V vsaki sko-

delici kave je približno tri miligrame tega važnega zaščitnega sredstva.

Kanadski očesni zdravniki so se zagrizli v nenavadno proučevanje slik slavnega španskega slikarja Domenika Theotokopulosa, bolj znanega po vzdevku El Greco, čigar umetnine kažejo nenavadno raztegljivost v vertikalah. Menijo, da je bil umetnik bolan na oči in da je imel očesno napako, ki je povzročala omenjeno splošnost slik. Poskusi gledanja teh slik skozi posebno očala so pokazali povsem naravne in normalne slike.

Ce vbrizgajo govedu pred zakolom v kri ekstrakt raznih sadnih sokov, postane meso bolj nežno in se pri kuhanju ali peki ne skrči toliko. To spoznanje že nekaj časa izkorišča ameriška industrija konzerv.

Obročanje tunov je pokazalo, da te velike ribe potujejo precej več kot smo doslej mislili. Tune, obročane v Kaliforniji, so ulovili ob obalah Japonske, Španske daleč v Severnem morju itd. Tuni se ne selijo tedaj le ob obalah, kot so to po nezadostnih podatkih sklepali prej.

Pravijo, da je najboljša snov za cigaretno filterje sir, pometan z ogljem. Zadržal do devetdeset odstotkov katrana in nikotina iz cigaretne dima. Oglje posrka maščobo iz sira in prepreči spremembo tobačne arome. Poskusne osebe, ki so kadile cigarete brez filtra in nato s temi novimi filterji, so izjavile, da ni čutili nobene spremembe.

Korenine

Dobrica Čosić

Ribal mi je lonček, zasmojen od fižola. In vsako jutro me je vpraševal, ali so moji otroci zdravi. Samo: Ačim je rog... Poslanec, odkar pomnim, radikalski voditelj, časniki zapišejo vse, kar reče, in gospodar je tak, da me lahko kupi za gnojščice. Jaz pa tukaj pravim: „Ti, Ačim, si zame samo obtoženec.“ Jetnik in krivec. Če me je volja, da ti dam vodo, ko postaneš žejen, jo dam. Če mi je volja, je ne dam. Lahko pogineš od žeje, jaz nisem odgovoren. Nič nisi. Kaži mi ti roge, kolikor koli te je volja. Kar še vpij in zmerjaj, jaz te že umirim. Od tod ne pojdeš, dokler ne postaneš miren kot žužek in dokler se ne začneš vesti vljudno z menoj. Kakor se spodobi pravemu jetniku in obtoženi osebi. Tukaj je tehtna samo moja beseda. Jaz lahko grem h glavarju in mu po-rečem: Slišal sem, kako sta se dogovarjala, da bosta podkupila pričo, ki ve, da je Ačim dal sto cekinov fiste-mu klatežu, ki je streljal na kralja. Pa boš videl, čeprav nisi priznal niti besede.

Nekdo naredi korak. Ječar Raka odpre usta. Obraz se mu podaljša kakor polna zobnica. Zgrbi se in vrže nenavadno kratke roke na široki hrbet.

Djordje vzdigne glavo in jo vzravna na ozkih rame-nih: dovolj sem se namučil zate. Gleda v očeta. Ne opravi-čuje se. On nikoli ni bil radikal. Njemu je vseeno, ka-teri kralj vlada Srbiji. Gosteje in trdovratneje gleda raz-kuštrano in naraslo očetovo glavo. Poplačal sem ti po-

sestvo in oporoko. Ničesar več ti ne dolgujem. Tudi ma-teri sem poplačal mleko, reče sam pri sebi, pa misli, da je rekel naglas. Ne bi si niti upal povedati. Od fiste-ga svita, ko so postavljali vislice, tu takoj pri zidu, na trgu, ko so se vsi razen Andra in Ačima glasno jokali, poslu-šaje udarjanje sekir in zabijačev, tedaj se je nekaj zgo-dilo v njem. Tema je bila potna in vroča, požiralnik suh in sajast od žeje.

„Pripeljite mi popa, da se spovem. To mi pripada po postavil!“ je vpil opankar Damjan, tisti, ki mu je za dinar poljubljaj opanke, ko je pijančeval, in je grozil glavarju, ker ne spoštuje pravoslavnih običajev.

Ječar Raka jih je neprenehoma opominjal iz za-prtih vrat: „Ljudje, pripovedujte, kaj naj spominčal vašim do-mačim. Žene so žene. Dajte, govorite drug za drugim, obtoženci ste in zdaj pred vrvjo se morate vesti kot vo-jaki. Človek sem in hočem ravnati človečansko. Dostli je tarnanja. Če morata umreti kralj in vladika, kaj se toliko grize-te vi, navadni državljani? Vsi umirajo ne glede na stopnjo. Kakšno ubogo leto prej, kakšno pozneje, to nič ne pomeni. Sporočajte torej, kar ima kdo sporočiti, za-kaj potem se ne morem ubraniti vaših žen.“

In vsi drugi so govorili samo o otrocih. Z otroki so dokazovali tako svojo nedolžnost kot željo po življenju. Zdelo se je, da na trgu od polnoči zasajajo cerove dro-gove, da bi obežali otroke in ne njihovih očetov. Zato so nekateri še od večera, ko so jim sporočili, da bodo obeženi, celo noč tulili „živel kralj Milan!“, zato se lju-djem ni dalo umreti. Prihajalo mu mu je na misel, da se ljudje v tej predsmrtni grozi samo zavoljo njega hvali-jo z sinovi in nasledniki. In Djordju človeško življenje nikoli tako kakor tedaj ni imelo preprostejšega pomena, in ni bilo dragocenejše zavoljo te preprostosti cilja. Ka-kor da na trgu rovnice treskajo ob tlak in sekire zvoneče

vzdihujejo, medtem ko se mestni petelini oglašajo za-molklo in prvokrat, kakor da so vse te utrudljive in glasne priprave za to, da se pretrga mozeg v človeških vrato-vih, opravljali samo zato, da bi Djordje spoznal in pre-pričal samega sebe, da ima sina, in da reče nekemu, kateri ga ni slišal v znojni in jokavi temi pred svitanjem: „Moj Adam pojde prihodnje leto v šolo.“ Hotel je zavpiti, da bi vsi slišali, tudi kamnitni podzidek, v katerega je tiščal hrbet, in opeka na podu, ki je vsrkavala njegovo grozo, in hrastova bruna na stropu, ki se ni podrl na njegovo glavo samo zato, ker ga je on z očmi podpiral in držal; hotel je zavpiti, da glas ne bi prenehal in da bi vedno trajal v teh celicah, da bi Prerovčani nikoli več ne zapali od tega glasu: „Tudi jaz imam sina!“ Da se mu ljudje ne bi smejali, nikomur ni omenil Adama niti z besedo, odkar so ga zaprli. Za to se je kesal. In med-tem ko so se drugi jokali, pritiskaje obraze v volnene odeje, se je on veselil, ker lahko reče, da ima tudi on sina, veselil se je, kakor da se mu je rodil to noč.

„Moj Adam pojde prihodnje leto v šolo,“ je rekel ponovno in glasneje.

Razen Ačima ga ni slišal nihče.

„Pazi na svojo čast,“ mu je rekel oče strogo prav na uho.

„Nočem, da bi on ostal brez očeta.“

„Ostalo mu bo posestvo in hiša. Ali slišiš: tisti drog, ki ga zdaj vkopavajo zate, njemu ni potreben. Niti vedel ne bo, kako si odšel.“

„Vedel bo. Na jesen pojde v šolo.“

„Sedel ti bo v zadnji klopi. V njej sedijo tisti visoki.“

„Četudi. Toda nočem, da ostane sirota.“

„Ne boj se zavoljo tega.“

„Jaz sem njegov oče!“

Ačim je molčal.

Mači, ki vse plača

»Nacepi mi drv, prosim,« pravi mati svojemu štirinajstletnemu sinu, ki na dvorišču s svojimi tovariši brca žogo.

»Bom, mama!« Toda ta, »bom« se za čudo razleze v neskončnost. Stokrat vabljivejša kot drva je nogometna žoga in vesela družba tovarišev, ki se vsak dan zbirajo na dvorišču.

Materi pa se mudi, zato znova pokliče sina skozi okno: »Ali ne greš, Tine, po drva?«

»Grem, samo, če mi daš za to šiling.« Kar tjavdan je to rekel, menda sam ni mislil, da bo iz te moke kaj kruha.

»Šiling? No, naj bo,« de mati, saj je bilo šele prve dni v mesecu. Razen tega se ji je pa mudilo za kosilo, a tudi nima nikdar te navade, da bi o kakšni stvari, ki ji pride na pot, dalj razmišljala.

Fant je nacepil drva in za to dobil šiling. Tako se je začelo.

»Pojdi po mleko, Tine.« — »Ja, če mi daš od vsakega litra deset grošev, potem grem, ali pa pojdi sama.«

Mati tudi tokerat ni ugovarjala. Še naprej daje sinu zdaj dest, zdaj petdeset grošev. Na to, da plača svojemu sinu vsako uslugo, ki jo ta stori, se je mati že kar privadila.

»Veste, iz našega bo še nekaj. Tako zna spravljati na kupček! Pomislite, še za dom ne napravi ničesar zastoj,« hvali sina pred sosedi, ki jo debelo gledajo in zaradi tega za njenim hrbotom seve še bolj debelo opravljajo, le da tega mati ne sliši, kajti ona je ugodna gospa in ni, da bi se ji človek zameril.

Proti koncu meseca, ko se v gospodinjstvu blagajni že kaže dno, dela Tine na »upanje«.

»Ti bom pa prvega dala,« pravi mati sinu. In res, prvi in najboljši vsiljivi upnik je prvega v mesecu Tine, ki nikdar ne pozabi, kar je »posodil« lastni materi.

In vendar, karkoli je Tine pomagal materi, je bilo vedno v korist vsej družini, tudi Tinetu samemu.

Pozor, strupena kača!

Kač se prav gotovo bojite, kajne! Kako se jih tudi ne bi, saj so lahko v vročih dneh kaj neprijetne živali. Na srečo v naših krajih niso pogostne in pri nas tudi ni najti najnevarnejših strupenih vrst, kot so na primer zloglasna indijska naočarka ali kobra ali ameriška kača klopotača. Pri nas sta človeku nevarna le gad in modras. Včasih naletimo nanju — toda kako ju bomo prepoznali!

Gad in modras sta precej drugačnih oblik kot nesrečne belouške in goži, ki jih ljudje neusmiljeno preganjajo, čeprav so celo koristne, ker uničujejo miši in druge škodljivce naših gozdov in travnikov. Ob človeškem koraku vsaka kača beži, vendar se gad in modras leno umakne skoraj brez vsakega žuma. Če torej v grmovju zašumi, gotovo ni strupena kača, temveč le belouška, kuščar ali podobna nenevarna žival. Prav zato se zdi, da nepazljiv človek stopi na gada ali modrasa, ki mu ni s žumom izdal svoje prisotnosti. Če je kača že pred teboj, boš ločil gada in modrasa predvsem po zajetnem trupu, ki se konča s silno kratkim repom, po srčasti obliki glave z močno stisnjenim vratom. Če bi pogledali od blizu — kar pa nikomur ne priporočamo — bi opazili tudi razliko pri očesni zenici. Ta je pri nestrupenih kačah okrogla, pri gadu in modrasu pa je podobna pokončni reži.

To so najzanesljivejši znaki — barva in cikcakasta temna proga po hrbtu sta precej nezanesljivi lastnosti. Modrasa, ki je še bolj strupen od gada, krasi na nosu še rožen rogljiček.

»Jaz sem!« se je zadril in ko bi se Ačim ne bil odmaknil, bi mu bil stlačil pest v usta. Pest, v kateri je stiskal oreh, ki mu ga je poslal Adam po ječarju Raki. Rebrata lupina je bila zgajena in oguljena od njegove hrapave kože. Oreha ni izpustil iz roke. Podnevi ga je imel v žepu, ponoči pa ga je lahko ljubkoval, varen pred človeškimi očmi. Hotel je reči očetu: »Ali vidiš, to je njegovo. On mi ga je poslal. Kaj pa tebi Vukašin ni poslal vsaj oreha?«

Ačim pa je stal nad njim in govoril mirno in tiho, tako da je med tarnanjem in vzdihom komaj razbral kako besedo:

»Poslušajte, to vam hočem reči: ne močite se več! Sramota bi bila, da bi viseli na trgu tako krmežljavi in s poscanimi bradami. Smejali se vam bodo meščani. Samo možki umirajo na vislicah. Nobeno drugo živo bitje. Niti žensk ne obešajo!«

»Sedel ti bo v zadnji klopi. V njej sedijo tisti visoki,« se spomni zdaj, gledaje skozi Ačima v tisti somrak pred svitom, ko so postavljali vislice. Tudi tedaj je bil videti tak: strašen v umirjenosti. Od tedaj se neprenehoma boji očeta. Boji se tega, zanj nečloveškega v Ačimu. Šele v zaporu ga je spoznal. Imel je dovolj časa, da se je čutil: kako to, da prej ni vedel, kakšen človek je Ačim? Vedel je, čeprav nikoli nista govorila o tem, da je Ačim s tujo roko ubijal svoje sovražnike in jim zažigal hiše. Imel je toliko moči, da je enemu izmed takih šel v hišo in mu prižgal svečo. Izmed vsega, kar je vedel o očetu, mu je bil prav do tedaj, ko so ga zaprli, najstrašnejši spomin na tisti pomladni večer, ko se je vrnil iz gozda s čredo svinj; tedaj je bil deček, in še od vohodnih vrat je slišal tenko materino cviljenje. To ni bil ženski jok in tarnanje, kakršno je slišal do tistega dne. Tako je mogla cviliti samo kaka zverinica, ki je pravkar

Drobni nasveti

Očistite kdaj krtačo za obleko! Namočite jo (samo ščetine!) v vodo s salmijakom, potem pa dobro izplaknite in dajte sušiti.

Razpoka na porcelanastem krožniku ne bo več vidna, če ga boste dali za 3/4 ure kuhat v kozico mleka.

Lise pod slikami na steni lahko preprečite; pod sliko, bolj pri dnu, pribijte dva večja žeblja, tako da gledata še iz stene. Tako bo slika nekoliko ločena od zidu in zrak bo lahko krožil, da se prah ne bo mogel nabirati na steni.

Če pretakate umazano tekočino in vam je za to škoda lijaka, rabite namesto njega prazno konzervno škarko, ki ji pred tem izvrtajte luknjico v dno.

Ali vijak noče obstati na mestu! Vzemite ga ven, očistite ga, porinite v luknjico malo kita in ga zavijte nazaj vanjo.

Predal se zatika: zgladite mu stranice s steklenim papirjem in jih namažite s parafinom in milom.

Tine se je že tako navadil plačila za vsako uslugo, da ne stori sedaj niti koraka več, da ne bi omenil plačila. Tak pa ni Tine samo doma. Tudi v šoli pomaga le, če se mu obeta od tega korist — pomaranča, bonboni ali dobra beseda pri učitelju.

Tak bo Tine tudi, ko bo odločal sam o sebi. Povsod, kjerkoli bo hodil, bo najprej gledal na svojo korist in ne bo mu mar drugih.

Da, v takega sebičnega in koristolovca vzgaja mati svojega sina s svojim nespametnim plačevanjem. In še ponosna je na to, kar bi morala obžalovati in bo morda to nekoč tudi sama bridko občutila.

Plesen med prsti rok in nog

Čeprav povzroča plesen na koži med prsti in po njih tolikšne spremembe, da jih smemo imenovati že bolezen, je vendarle umestno, da spregovorimo o njih tudi na tem mestu nekaj besed. Plesnivost med prsti — posebno na nogah — je namreč zelo razširjena in ni samo nadležna, ampak tudi nelepa. Plesnivost na rokah pa nas zelo ovira pri vsakdanjem delu.

To bolezen povzroča plesen, ki se naseli na koži in v njenih zgornjih plasteh; koža pordeči, neznatno srbi, včasih se samo lušči, včasih pa se napravi na njej majeni mehurčki in potem se koža tudi vlaži. Spremembe na koži nog opazimo navadno najprej v gubi med prsti, pozneje se širijo na podplat, pod prste same. Na rokah oboli najprej koža na notranji strani enega ali dveh prstov.

Vsako je prepričan, da bo neprijetno srbenje odpravil s krepkim umivanjem in drgnjenjem z navadnim milom. S takim umivanjem pa bo bolezen še raznesel in poslabšal. Pogosto pa v načeto kožo zaidejo potem še gnojne klice; oboleli prsti hudo otečejo in bole, na koži pa se pojavijo tudi gnojni mehurčki.

Bolezen raznašamo z nogavicami in čevlji in jo še poslabšamo, če nosimo gumasto obutev. Po vsej verjetnosti živi namreč plesen stalno na koži in v naši okolici kot nebolezenska klica in postane nevarna ter povzroča bolezen le v primerih pogojih. Nerazpoloženja v notranjosti našega telesa lahko v enem dnevu povzročijo izbruh bolezni in takrat se močno vname koža rok do zapestij ali koža nog do gležnjev. V takem primeru moramo v bolnišnico.

Dokler plesnivost med prsti ni hudo razširjena ali ognjena, si lahko pomagamo sami. Obolelih delov nog nekaj dni ne umivamo, pozneje pa jih umijemo v vodi, v katero smo dali dobro žlico borove kisline. Če je mogoče, se mila ognemo. Po umivanju dobro osušimo kožo med prsti in položimo med prste koščke oprane in zlikane stare tkanine. Vate ne dajemo med prste, ker lahko z njo nanesemo na bolno kožo še druge klice. Vsako jutro moramo obuti na novo oprane nogovice, čevlje pa zbrisemo znotraj vsaj enkrat na teden s kosmičem vate, namočenim v alkoholu ali žganju.

Če pa se je bolezen hudo razširila, moramo seveda k zdravniku.

Pogosto zamenjujemo s plesnivostjo trdo kožo in otiščance, ki se nam pojavijo na nogah. Otiščanci, kurja očesa in podplatne bradavice pa so nekaj popolnoma drugega. Delajo nam pri hoji velike težave in so tudi neestetske.

Otiščanci in kurja očesa nastanejo zaradi pritiska ali drgnjenja obutve na istem mestu, podplatne bradavice pa nalezemo, kakor nalezemo nalezljive bolezni. Razlikujemo jih od kurjih oces tako, da narahlo pritisnemo z nohtom v sredino. Pritisk na bradavico nas zaboli do srca, pritisk na kurje oko pa ne občutimo tako močno. Otiščanci se naredijo na prstih, na petah in na blazinah pod palcem, kurja očesa navadno na peti ali na č-

trtem prstu, bradavice pa kjerkoli na podplatu.

Otiščance in kurja očesa si lahko odstranimo sami. Noge okopamo v topli vodi, v katero smo stresli žlico jodove soli. Nato odluščimo trdo, roženo kožo, kolikor moremo. Četverooglatemu koščku obliža (2 krat 2 cm) izrežemo v sredini za prerez graha veliko luknjico in prilepimo obliž na kožo tako, da gleda kurje oko ali otiščanec skozi luknjico, na kurje oko pa denemo nato kupček salicilne kisline (salicil, ki ga rabimo za vlaganje) in ga pokrijemo z nepreluknjanim obližem. Salicil naj ostane en teden na koži. Med tem časom nog ne smemo kopati, umivamo jih samo s krpo.

Po enem tednu odstranimo obliž in z njim se navadno odluči tudi kurje oko ali otiščanec. S prekuhanimi škarjicami smemo zdaj tudi postriči vso belo kožo v okolici otiščanca ali kurjega očesa. Če se ni izluščila vsa trda koža v sredini, smemo postopek obnoviti. Prav tako poskušamo odstraniti tudi podplatne bradavice, vendar se to ne posreči vedno.

Morda poskusite

Beli žganci s krompirjem

Ena in pol kg krompirja, 75 dkg moke; 8 dkg masla, sol, 15 dkg masla.

Olupljen krompir zrežemo na četrtine in ga kuhamo v slani krompir. Ko je mehak, vodo odcedimo, primeamo moko in pustimo, da se vse pol ure pokrita duši. Nato žgance osolimo, jim prilijemo vrelo maslo, vse dobro premešamo, stresemo na pekač na razgreto maslo in pečemo žgance še 20 minut v pečici. Preden jih damo na mizo, jih raztrgamo z vilicami.

Sekanični zrezki

En in pol kg svinine, dve žemlji ali dva kosa kruha, zelen peteršilj, strok česna, majaron, sol, poper, 2 jajci; 10 dkg moke, 2 jajci, 2 žlici olja, 15 dkg drobtin, mast za cvrčenje.

Svinino, namočeno in ožele žemlje zmeljemo, dodamo seseklan peteršilj, strok česna, majaron, sol, poper, jajci in vse dobro ugnemo. Iz zmesi napravimo hlebčke, ki jih povaljamo v moki, nato v raztepenem jajcu, zmešanim z oljem, ter v drobtinah in jih nazadnje ocvremo v masti.

Ključki na svojem mestu

Ključki od kleti, drvarnice, kovčkov, omarič itd. se kaj radi založijo ali izgubijo. Ko jih potrebujete, jih navadno ni nikjer najti. Mnogo nepotrebne jeze si prihranite zato z deščico, na kateri vise vsi ključki lepo od kraja. Tu jih boste imeli zmeraj pri roki! Namesto deščice pa si lahko omislite tudi kaj takega, kar bo še stanovanju v okras, n. pr. obešalce iz usnja ali pa iz kovanega železa.

šele prišla na svet. Pognal se je v hišo in kakor prikovan obstal ob podboju: mati je stala gola ob zidu, ozka, suha, on pa jo je molče tolkel z mokro vrvjo. Ne Ačim ne ona nista videla njega med durmi. Djordje je zavreščal, toda njegovega glasu ni bilo slišati. Pritisnil si je dlani na oči, da ne bi gledal njenih koničastih kolkov, in se zvrnil na kamnite stopnice ob pragu. Želel je umreti od sramu, da je njegova mati tako zelo suha in grda, samo to je čutil, in kakor da se mu ni smilila v tistih trenutkih, ko se je vzravnan in gola krčila ob sajastem zidu zraven razpete telečje kože, oguljene na koncih, njene stisnjene pesti so bile podobne telečjim parkljem. Ne ve, kako dolgo je trajalo to mučenje, toda jasno se spominja, kako je spuščena vrv zdrsnila nad njegovo glavo in kako ga je oče z velikim, težkim korakom preskočil skupaj s pragom, ne da bi ga opazil, nem. Tedaj se je on pognal dol po stopnicah in po vseh štirih do hišnega ogla, hitro se je vlekel ob zidu in si razbijal kolena ob drobnem tlaku, medtem ko se mu je v očeh krčila iztegnjena in zožena mati. Potem pa se je vzravnaval in se zapodil v senik, splezal je na stog in se zakopal v seno čez glavo prav zraven ostrvi, in trepetaje brez solz in spanja pričakal jutro, in zato ker je tedaj prvič videl golo žensko, se je z gnusom sramoval matere. Nekaj dni pozneje je slišal, ko se je mati, obešaje se z rokami na plot, pritoževala Tolovi materi, da jo Ačim pretepa, ker mu ne more več roditi otrok.

Da pa Ačima ljudje ubogajo, glasujejo zanj in gredo za njim v vstajo, to delajo zato, tako misli zdaj, samo zato, ker se ga bojijo. Tudi on se ga boji; groza in strah mu lezeta po vsaki dlačici, in ne more se skloniti, da bi pobral suknjo. Samo suknjo. Naj njemu ostaneta volnena odeja in torba, v kateri jima je Simka prinesla hrano. Pred nekaj dnevi. Dokler ni zbolela, jima je prinašala

hrano vsaki drugi dan. Dostikrat je pripeljala tudi Adama. Niso mu dovolili, da bi ga videl. Zavoljo Ačima, ki ne neha zmerjati vlade, govoriti, da je kralj kvartopirec, klatež in vlačugar. Zavoljo Ačima, ki jih izziva, naj ga obesijo, ki želi edinole, da bi ga obesili. Zato ni videl Adama in zato ga niso izpustili, ko so vse izpustili in pomislili. In ko Simke in Adama nekaj dni ni bilo, je začel misliti, da sta ga prebolela in pustila, da pogine v tej smrdljivi luknji. Le kaj jima je on mar. Onadva bosta uživala njegovo bogastvo in muko. Z zobmi je hotel pregristi korak široki zid, da bi ostal v Prerovem eno samo noč. Kaj bo z njegovo dušo, ko je mogel pomisliti nekaj takega? Tudi on ni človek. Še hujsi je od Ačima, neprenehoma se grize od tistega trenutka, ko mu je ječar Raka šklepetaje z zobmi rekel: »Tudi svoje lastne otroke moram zapreti in jih imeti pod ključem. Moritev je zavlada la med ljudstvom. Ali slišiš zvonove? Samo vi zatrotniki boste ostali živi. Ko bi bili vi Katiči ljudje, kot se spodobi, bi dali vsem samostanom po Srbiji po sto zlatnikov, da bi menihi teden dni brali molitve za življenje kralju in vladi.« Od tedaj mu je jasno, zakaj mu Simka in Adam ne prinašata več hrane. To ve tudi Ačim, pa ga vendar tako gleda, zakaj on nima srca in ne ljubi nikogar razen samega sebe. Toda on, ki ima Adama, da, ljubi ga od zmeraj, in moritev vlada, on se ne more skloniti po suknjo, preboden z Ačimovimi očmi, čeprav so kakor somrak, prikovan k zidu s temi brestovimi klini. Pa mora pobegniti, priti tja, preden bo prepozno, da ga reši, mora, samo on ga lahko reši, a če, a če...

Tema je tako gosta, da ne more pasti. Samo že enkrat naj te vidim. Nikoli več te ne bom odkrival ponoči. Ne bom ti več kupoval manjših oblek. Nikoli več ne bom pomislil na umazano besedo. Ne bom...

(Nadaljevanje sledi)

Zaradi malenkosti sva se sprla. Beseda je dala besedo in Marija je jokala. Matija je med prepirom popil nekaj konjakov in izgovarjal besede, ki jih sicer Marija nikoli ni slišala. Tolkel je s pestjo po mizi in ji trkal s prstom na čelo. Vse to se je dogajalo na njuno sedmo obletnico zakona, ko sta nameravala odpotovati v Rim, da obiščeta kraj njunih medenih tednov. Kasneje se je Marija zaklenila v spalnico, kjer je zadihano in razburjeno pripravila potovalno torbo. Stanovanje je zapustila, ne da bi se poslovila od Matije.

Sedaj je sedela v ekspresu za Rim in zagrenjeno mislila na svojega moža in na tisto kritično točko, ki naj bi se pojavila po sedmih letih zakona. Brez dvoma je Matiji posvetila najlepša leta svojega življenja, nje-mu, ki je tako brezobzirno ravnal z njo ter si na njenih ramenih ustvaril prijetno življe-

PETER BACH:

Sedma obletnica poroke

nje. Nikakor ni mogla razumeti, kaj jo je bilo premamilo, da se je z njim poročila. Ta svoj korak je opravičevala z nejasnim smislom za trezno presojanje, ki je lasten vsem zaljubljenecem. Marija, to ubogo, majhno bitje, je padla temu zlobnemu človeku pred sedmimi leti v naročje in ni ji preostalo drugega, kakor vložiti tožbo za ločitev. Pika.

Ko se je tako odločila, je poiskala pribor za lepoticenje, da bi kritično pregledala svojo zunanost ter se samodopadljivo pogledala v zrcalce.

Šele sedaj je opazila edinega sopotnika v oddelku. Kradoma ga je ocenila in se jezila nanj, ker jo je tako zaničljivo gledal in se ji smehljaj iz kotičkov ustnic. Nezainteresirano je strmela skozi okno v pokrajino, ki je bežala mimo. Dopovedovala si je, da ni nikdar imela kaj več kot radovednost, zlasti kadar je šlo za visoke, postavne može. In kakor nalašč, njen sopotnik je sodil v to, najo tako zaničevano kategorijo mož.

Potem ko ga je še naprej kradoma ocenjevala, je popravila svoje mišljenje o njih, toda samo toliko, da ni verjela lepim možem.

MOJSTER

MARKO MIHELČIČ

S pravim imenom ga je malokdo klical. Rekli so mu Mojster, kar se je popolnoma ujemalo z njegovim poklicem. Bil je nizke postave, močan v ramena in ozek v boke. Dopoldne je delal v službi kot običajen državljani, popoldne pa se je ukvarjal s posli, za katere je vedela samo njegova žena in dva, morda trije najožji prijatelji. Žena, ki je od časa do časa čistila krvave madeže z obleke, je bila poučena o delu, ki ga ima mož v prostem času. Molčala je. Kadar je čistila rdeče madeže, bi lahko dejali, da se je jezila bolj na žrtev, ki jo je ubil njen mož kot na njega samega. Žrtev, dal Ne smete misliti, da je Mojster ubijal kar tako, zaradi lastne koristi. Ne. Nasprotno. Pri vsej zadevi je bil najvažnejši »šef«. On je bil tisti, ki je dal nalogo, razložil položaj in označil kraj umora. Ostalo je moral narediti Mojster. Priznati se mora, da je vse opravil odlično, natančno, brez napake. Seveda je za dobro opravljen posel dobil primerno plačilo. Za prislužen denar se je vozil na družinske izlete ali pa ga zapravljal na kartah.

»Šef« ni trpel ugovorov. Kar je bilo treba storiti, se je zgodilo v najkrajšem času. Zgodilo se je, da je v Mojstrovem stanovanju pozvonil telefon. Sledil je kratek razgovor, nato je Mojster odšel. Tisti večer, ko se je vrnil, mu je morala žena očistiti velik, rdeč madež na hlačah. Taki slučajji so postajali vsakdanji.

Orožje, s katerim je Mojster ubijal, je bil nož. Revolverjev, strupov in sličnih modernih, tehnično kriminalnih priprav ni uporabljal. Skoraj bi rekli, da jih je sovražil. Z ostro nabrušenim nožem v roki je bil Mojster pravi mojster. Revolver pusti v trupu krogljo. To Mojstru nikakor ni ugajalo. Policije se ni bal. Bil je prepričan, da ga pri delu ne bo nihče zalotil. V sebi je bil siguran, zaupal je svojim rokam in svoji pameti.

Ne smete misliti, da je bil Mojster sadist. Ne, nikakor ne. Vendar je pri svojem opravilu dajal videz izredno zainteresiranega človeka. Kadar je zarinil žrtvi nož v vrat, je naredil močno šobo, nato pa z jezikom oslinil debelo, spodnjo ustnico. Sline je požiral kar tako, iz navade. Posel, ki ga je opravljal že ves mesec, se je odlično obnesel. Žrtve, ki so spretno izginjale neznano kam, niso našli niti policisti niti novinarji. Zadeva je ostala skrivnost.

Bil je mrzel, jesenski večer in Mojster je gledal zanimiv televizijski spored. Žena je pospravljala krožnike in molčala. Zavznil je telefon. Mojster je dvignil slušalko in monotonno vprašal.

»Halo! Kdo tam?«

Sledil je kratek odgovor.

»Toda sedaj... Šef, vendar...!«

Mojster je bil vidno slabe volje. Videti je bilo, da so vsi izgovori zaman.

»Na delo! Spet na delo!«

Mojster je vstal in si oblekel dežni plašč. Žena mu je molče prinesla čevlje ter pogledala z velikimi očmi.

Po razsvetljenih ulicah je pihal hladen veter. Mojster si je visoko zavihal ovrtnik ter vtaknil roke v žep. Na cilju je. To je naslov ulice, to je tista hiša, kamor mora iti. Zavil je na dvorišče. Bilo je mračno, le iz hiše je prodirala medla svetloba. Potrkal je na lesena vrata. Odprl jih je visok možakar. Mojster se je znašel na stopnišču s kamnitim podom. V kotu je stal škaf in poleg njega žrtev. Mojster si je slekel plašč ter vzel oster nož. Zavladala je tišina, ki jo je motilo le zavijanje velra okoli vogala. Nato je pograbil pitano tele, ter mu prerezal vrat.

Ko ji je potem ponudil cigareto, se ji je sum razblinil v nič. Začel se je razgovor o nepomembnih stvareh, toda nikakor ne banalnih. Bil je simpatičen. Celo zelo simpatičen.

Nehote se je Marija ponovno zatekla k ogledalcu, da ga izpraša, če se ji pozna njenih petintrideset let.

Ne, je dejalo ogledalce.

Pomirjena ga je odložila v torbico in se ponovno posvetila razgovoru.

Po opravljenih carinskih formalnostih jo je njen sobesednik, predstavil se je kot Arnaldo Apostoli, povabil na steklenico Frascatija v jedilni voz. Marija se je prepustila opoju italijanske pokrajine, dobremu vinu in živahnim Arnaldovim besedam. Nežno je božal njene ročice in jo zaljubljenost gledal.

Bila je zmedena. Okolje jo je bilo tako prevzelo, da je popolnoma pozabila na pravkar preživete urice doma. Bila je spet mla-

Proseče jo je Arnaldo rotit, da ne napravi kaj nepreudarnega, kajti v vsakem zakonu nastopajo krize, ki jih je potrebno prebroditi. Ljudje imajo vendar samo zato razum!

Toda možki naj ne bi imeli razuma, je vzrojila Marija in pri tem mislila na Matijo. Žena je bitje, ki ga je potrebno braniti, negovati, zlasti še v zakonu. Nihče ji ne more po sedmih letih trpljenja — beseda se ji je kar raztopila na jeziku — oporekati, če sama potuje v Rim, da bi obiskala kraje ne-skaljene sreče. Končno pa tudi nič ne more zato, če jo je pred sedmimi leti užival tudi njen mož. Življenje pač stopa po čudnih poteh in vesela je, da je srečala njega, Arnalda, kajti njena naklonjenost do visokih postav-nih moških, ki so razen tega kulturni in do-bro vzgojeni, je znana.

Arnaldo se je čutil bolj kakor kdaj prej poklicanega, da znova napolni čaše. Z rah-

lim naklonom je povedal, da ve, kako se mo-ra zahvaliti dobremu Frascatiju.

Če že govori o človeškem razumu, je znova povzela Marija, mora biti vendar toliko uviden, da spozna njeno vzvišenost, ko govori o napaki, da se je sploh poročila. To je vendar najbolj nemogoča stvar, ki lahko zadene žensko, da se s kostmi in kocinami zapiše možu in odvzame svoje lastno življenje ter prevzame njegovo ime. Spomnila se je ribiča, ki je ulovil ribo.

Arnaldo jo je hitro popravil: je pač svet tako urejen, je dejal.

Ureditve sveta mora imeti pri tem vprašanju napako, je hitro pristavila Marija.

Ribič, je dokazoval Arnaldo, lovi ribo samo iz nagona samohranitve, da bi jo pojedel. Ta slabost oziroma potreba vendar ni značilna, kadar možki poroči žensko. Saj zakon vendar ni ljudožerstvo!

Toda Marija kljub temu ni vrgla puške v koruzo. Srknila je požirek pijače in naprej pletla svoje. Govorila je o kravarju, ki z lasom ujame teleta, da mu vžge na kožo lastni-kov znak. Prav tako se zgodi z dekletom, ki jo je uspelo zvesti na matični urad. Arnaldo se je težko premagoval, da ne bi vzrojil. Kaj ni moč tisto tele in žena z lasom gro-zoč kravar? Kajti tele vendar ne ve, kdaj ga ujame nevarna zanka. Arnaldo je poskusil celo z leporečjem: MOŽJE SO VENDAR LJUDJE Z VOLJO. NAREDIJO VSE, KAR ŽENE ZAHTEVAJO OD NJIH.

Marija se je zahihitala, medtem ko ji je Arnaldo nalil novo čašo. Pila je in izjavila dvomno, da tele — v njenem simbolu — pozabi na bolečino, ki ga je prešinila, ko je bilo zaznamovano.

Nekaj časa so samo kolesa, ki so tolkla po spahih tirnic, povzročala ropot. Šumenje je bilo lahko piš vetra mimo oken ali pa vroča kri v ušesih.

Arnaldo je poklical natakara in plačal.

Ko je pospremil Marijo v oddelok, je de-jala, da obstajajo tudi izgubljena teleta, ki jim je potrebno vžgati nov znak lastništva.

Arnaldo se je vljudno nasmehnil in se od-ločil, da bo povzdignil Frascati v pijačo svo-jega doma. Ko je videl, da se je Marija po-greznila v blazine, je uvidel, da bi vsaka be-seda bila zaman.

Ratata... ratata... so pela kolesa.

Sedel je poleg nje, porinil svojo roko za njen tilnik in jo rahlo pritisnil k sebi. Ko jo je hotel poljubiti, je žalostno ugotovil, da spi.

Ratata... ratata... ratata so pela kolesa — riba ni ugriznila v vabo.

Previdno je potegnil roko izza tilnika in si prižgal cigareto. Nato se je usedel na nasprotno stran. Arnaldo Apostoli je sicer napravil račun, toda brez Frascatija. Udušil je zehanje in ugotovil, da je življenje grenko.

Tik preden je vlak zapeljal v Rim, je zbudi-l Marijo in jo vprašal, če je rezervirala hotelsko sobo.

Na to v svojem razburjenju niti pomislila ni.

Ponudil se ji je, da bo uredil vprašanje v »Cesarju Avgustu« na VII. Flaminii. To je odlična hiša, s klimatsko napravo in plavalnim bazenom, je zagotovil.

Zakaj neki priporoča prav ta hotel?

Ker tudi on stanuje v njem, je skrivnostno dejal.

Ropot koles je postajal bolj in bolj slaboten. Vlak je poskakoval čez ropotajoče kret-nice in zapeljal na postajo. Arnaldo je odprl okno in požvižgal postreščku. Naročil mu je, da vso prtljago znesi v hotel »Cesar Avgust«, pri tem pa se je Mariji zelo posme-hljivo nasmehnil. Pomagal ji je obleči plašč in ji teatralno zaklical, da ji Rim leži pred nogami. Galantno ji je ponudil roko in ji

DOMISLICE

● Zakon je gledališče, katerega spored je izpopolnjen s celotnim repertoarjem ene sezone — od veselo-igre do drame.

● Če hočeš kaj veljati v svetu, te-daj se ne delaj slabšega, kakršen si.

● Življenje ni nikoli, pa če se za-suče še tako neprijetno, tako slabo, da bi ga ne bilo vredno živeti. Sicer pa tudi ni, če se obrne na bolje, ni-koli tako dobro, da bi bilo navadno življenje.

● Človek, ki ne dela več, za ko-likor je plačan, dela pravzaprav tako malo, da ni vreden toliko, kolikor dobiva.

● Oženjen možki naj pozabi na-pake, ki jih je delal v življenju. Po-polnoma odveč je namreč, da bi dva človeka pomnila isto.

● Uspeh ni vselej trajen. Če iznaj-de kdo boljše mišlovko, odgovarja na to narava z modrejšimi mišmi.

● Kadar se zdi ženska brez po-moči in to poudarja, tedaj ima pred očmi določen smoter — tako trdijo poznavalci.

● Kadar ni nobenih posledic, je lahko odpustiti.

● Edini prikladen trenutek, da člo-vek »izgubi« živce, je tedaj, kadar stori to namenoma.

pomagal iz vagona. Za hip se je opravičil, da bi kupil nove časopise.

Globoko je vdihavala Marija rimski zrak in zanikala, da so to spomini. Mehanično je poiskala vozni listek in se napotila k izho-du. Kakor maske so bili obrazi čekajočih lju-di v ozadju. Peron je bil podoben vati, ki je tako stopala po njem. Tu je že enkrat hodi-la. Pred sedmimi leti z Matijo.

Upam, da ti bo tukaj ugajalo, je dejal ta-krat.

Saj si ti pri meni, mu je odgovorila.

Nekaj je zagrabilo za njeno roko.

Arnaldo, si je mislila, ta frazer.

»Upam, da ti tukaj ugaja«, je dejal nena-vadno znan glas v njeno uho.

Postalo ji je silno vroče.

»Matija!« je zaklicala.

»Usedel sem se v letalo, Marija«, je zakli-cal in jo poljubil. Brado je imel ostro — ka-kor vedno.

»Si resnično potoval z letalom,« je pono-vila vsa premagana.

»Tako je, ljubica! Toda, kje imaš vendar prtljago?«

»Malo je manjkalo — pa bi bila v »Cesarju Avgustu« — kasneje bova šla ponjo.«

»S tvojo dialektiko se ne strinjam preveč, toda ali lahko povem najin stavek še enkrat: Upam, da ti bo rudi ugajalo!«

»Ti si spet pri meni, Matija!«

ANEKDATE

Prizadevnost

Med skušnjo za »Carmen« je neki samo-zavestni baritonist tolikanj rjovel, da je di-rigenta sira Thomasa Beeshama naposled mi-nilo potrpljenje, pa je dejal: »Dragi gospod, ali bi bili tako ljubeznivi in se spomnili po-godbe. Tam stoji, da ste angažirani za vlogo torera, ne pa za bika!«

Milo za drago

Ameriški časopisni kralj, vsemogočni Wil-liam R. Hearst, lastnik kakšnih 50 listov, se je ukevarjal z mislijo, da bi »požrl« še »New York Herald«. Telegrafiral je torej lastniku Gordonu Bennetu, ki se je prav tedaj mudil v Parizu: »Koliko stane New York Herald? Hearst.«

Bennet, ki se je močno razbudit, je takoj telegrafiral nazaj: »Tri cente ob delavnih, pet centov ob nedeljah.«

Do grenkega konca

Berlinski zdravnik za kožne bolezni Lassar se je dogovoril s petičnim, plešastim pacien-tom iz Mecklenburga za redne preglede na daljavo. Pacient mu je od časa do časa poslal šop izpadlih las, ki jih je Lassar nato pod mikroskopom pregledal in poslal možaku nov recept za nove maže. Dve leti je šlo vse kot po maslu. Pacient je bil zadovoljen, Lassar pa tudi. Tedaj pa je prišlo iz Mecklenburga pismo: »Priloženo vam spet pošiljam nekaj svojih las. Žal tega v prihodnje ne bom mo-gel več storiti — tile so namreč zadnji.«

Eichmannov proces v Jeruzalemu:

Hlapci nacističnega režima

so se zabavali, ko so pošiljali žrtve v smrt

Ta teden bodo v Jeruzalemu zaključili obtožni del procesa proti zločincu Eichmannu, ki je obdolžen grozotnih zločinov nad človeškim življenjem in dostojanstvom, ki nimajo primere v zgodovini človeštva. Nacistična zver v človeški podobi je podivjala, ni se ustirala mučeniškega pokolja milijonov nedolžnih ljudi, katerih edina krivda je bila, da po rasi in narodnosti niso prišli nemško nacionalnemu „herrenvolku“ v njegovem blaznem stremeljenju po svetovni oblasti ter zasluževanju in podjarmljanju nenemških narodov. Po zaključku obtožnega procesa bo predviden teden dni odmora.

Le drobce iz kladiiva obtožbe, podprte s pričami, ki je ves čas procesa udarjala po zločincu, poosebljenemu orodju nacističnega sistema, smo mogli prinesiti v našem listu. Vrsto zločinov, načinov mučenja in iztrebljanja ogromnih žrtev bi mogli navajati brez konca ker kamor koli je segel Eichmannov škorjenj, je povzročal trpljenje, kri in smrt. Šest milijonov trpinčenih in zverinsko usmrčenih Židov ga obtožuje.

Zadnji teden so se na procesu med drugim bavili s „smrtnim pohodom“ madžarskih Židov, ki ga je organiziral Eichmann. Pri tem pohodu je žalostno končalo življenje zaradi izčrpanosti, lakote in ustrelitev 6 do 10.000 madžarskih Židov, med temi starci, ženske in otroci. Sam krvolok Himmler je takrat Eichmanna imenoval morilca, ker mu množično ubijanje Židov ni šlo več v račun za njegova nameravana pogajanja z zavezniki.

Poljak Reznid je kot priča izpovedal, da so v taborišču Majdanek vodili Žide v smrt, ko je svirala godba. Dodal so se napenjalci, da bi preglušili krike in jok smrti zapisanih nesrečnikov. Morda ti muzikanti, zlasti njihovi kapelniki, sodelujejo danes kje v Nemčiji na raznih manifestacijah, kjer se zbirajo „bivši vojaki“. V taborišču je bilo tudi obežanje Židov na dnevnem redu, mnogi jetniki pa so se iz obupa zagrnali v ograjo bodeče žice, v kateri je bil

električni tok, da so na ta način končali svoje neznosno trpljenje.

Na razpravi so obravnavali tudi zločine v taboriščih smrti v Treblinki, Sobiboru blizu Dublina, v Chelmu in drugih. Taborišča je prihajal nadzorovati Eichmann. V Chelmu so v plinskih celicah uničili vsak dan po 1200 Židov. Prej pa so jih slepili s tem, da so jim dali v roke brisačo in milo, kakor da bi jih vodili h kopanju. Ljudje pa so dobro vedeli, kaj jih čaka.

Dan za dnem so vodili brezkončne vrste Židov umirat v plinske celice, preden pa so jih zažgali, so jim izrgali zlate zobe, ženskam pa porezali lase. Mnogi, ki so morali v posebnih komandah storiti to delo, so poblazneli ali pa storili samomor. SS-ovske straže pa so si izmišljale tudi vsakovrstne igre, da so mučili Žide. Ena takih je bila, da so jetniku zavezali hlače, v nje pa vtaknili podgane. Jetnik je moral stati na povelje mirno, če pa se je premaknil, so ga premlatili do smrti.

ŠPORTNI ŠPORTNI

NOGOMET:

Nogometno prvenstvo Avstrije

Končano je letošnje nogometno prvenstvo prve avstrijske lige. Najvišji naslov prvaka si je zasluženo priborila dunajska Austria, ki s sedem točk prednosti vodi pred Vienno in WAC. Slovo državni ligi pa so tokrat dale enajstotice Austria Salzburg, Wacker in Dornbirn.

Tudi v srednji regionalni ligi je slika jasna že pred zadnjim kolom: nedosegljivo vodi moštvo iz Kapfenberga. Nasprotno pa je glede 2. mesta še dana možnost, da si ga osvoji celovška Austria, ki je v zadnji tekmi presenetljivo premagala Kapfenberg z visokim rezultatom 5:0 in je zdaj na 3. mestu le za eno točko za graškim Sturmom, kateri pa se bo moral pomeriti še s prvakom Kapfenbergom. Poleg celovške Austrie se je dobro držal tudi Radenthein, ki je trenutno na 4. mestu lestvice srednje regionalne lige.

Prihodnje nedelje:

Avstrija proti Madžarski

Avstrijska državna nogometna reprezentanca se bo prihodnjo nedeljo v budimpeštanskem NEP-stadionu pomerila z ekipo Madžarske. Čeprav vlada v avstrijskih krogih po zadnjih uspešnih srečanjih avstrijskih nogometašev predviden optimizem, bo za Avstrijo neodločen rezultat v Budimpešti že velik uspeh, kajti madžarski nogomet še vedno sodi v svetovno elito. Tekmo bo v celoti prenašala tudi avstrijska televizija, in sicer od 17.20 ure dalje.

Jugoslavija — Poljska 2:1

S pičlim rezultatom 2:1 za jugoslovansko moštvo se je zadnja nedeljo v Beogradu končala kvalifikacijska tekma za svetovno prvenstvo med Jugoslavijo in Poljsko. Sicer je Ju-

goslavija kot lanskoletni olimpijski zmagovalc že vnaprej veljala za favorita, vendar je Poljska v zadnjem času poskrbela za razna presenečenja in je med drugim premagala celo tudi Sovjetsko zvezo. Zmaga Jugoslovčanov je bila zaslužena, ker so pokazali mnogo boljše tehniko in bili pretežni del igre v premoči.

BOKS:

Evropsko prvenstvo v Beogradu

Zadnji teden se je v Beogradu začelo XVI. evropsko prvenstvo v boks, na katerem sodeluje 146 tekmovalcev iz 21 držav. Že prvi dan tekmovanja je bilo videti lepe borbe, višek užitka za ljubitelje te športne panoge pa bo doseženi pri zaključnih tekmah danes in jutri, ko bo zadnja srečanja prenašala tudi Evrovizija.

MOTODIRKE:

„Nagrada Primorske“ v Portorožu

III. mednarodne motociklistične in avtomobilske dirke za »Nagrado Primorske« v Portorožu zadnjo nedeljo so bile v znamenju novih rekordov. Sodelovali so 103 tekmovalci iz 12 držav v osmih kategorijah, v katerih so bili doseženi novi rekordi. Na startu je bilo tudi večje število mednarodno znanih dirkačev, ki so se izkazali že na najbolj slovečih tekmovanjih širom po svetu.

Prvo mesto za Jugoslavijo si je priboril Zelnik v kategoriji mopedov do 50 ccm, za Avstrijo pa Markl v kategoriji avtomobilov skupine Junior, ki je prvič postavil izredno znamko 100 ccm povprečne hitrosti na uro. V skupinah 125, 175 in 250 ccm so zmage odnesli Italijani, medtem ko je v skupini 350 ccm šla zmaga v Anglijo, v skupini 500 ccm v Avstralijo in v skupini prikolice v Zahodno Nemčijo.

MINIATURNE IZDAJE!

Prešeren: Poezije

Obe knjižici, vezani v umetno usnje, tiskani na tankem cigaretnem papirju, 250 oz. 210 strani

dobite po izredno nizki ceni šil. 17,50

v knjigarni „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse 15

ŽEPNE KNJIŽICE!

Gregorčič: Izbrane pesmi

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav na 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 10. 6.: 8.00 Naš hišni vrt — 8.10 Koncertna ura — 14.15 Pozdrav na 15.50 Za filateliste — 16.00 Koroska dobrodošlica poletnim gostom — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Melodija z Dunaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 Štirideset let Gradiščanske — 20.15 Operni koncert — 22.15 Plesna glasba.

Nedelja, 11. 6.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Jutranja melodija — 11.15 Koncert na prostem — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav na 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.30 Avstrijski pisatelj Stefan Zweig.

Ponedeljek, 12. 6.: 8.15 Jutranji koncert — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kotiček — 18.25 Za Vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.30 Veseli spomini — 21.00 Na koroski planini — 21.15 „Največji mož sveta“, groteska.

Torek, 13. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Orkestrski koncert — 14.45 Oddaja mladinskega referata — 15.30 Komorna glasba — 18.00 Mesec dni deželne politike — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Navi šofer“, radijska igra — 21.30 Zabavni koncert.

Sreda, 14. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Koncertna ura — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Lov v aniki — 18.15 Oddaja Delavske zbornice — 19.00 Od plošče do plošče — 19.35 Violinski večer.

Četrtek, 15. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Orkestrski koncert — 13.05 Mladina igra — 13.30 Mala melodija s sončnega juga — 14.45 Ura pesmi — 15.45 Koroski avtorji: Hilde Tschaschel — 18.00 Kulturne vesti iz Koroske — 18.05 Nove koroske pesmi — 18.20 Oddaja Zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 O glasovanju na Koroskem in Štajerskem — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 16. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 15.00 Komorna glasba (Schubert) — 15.45 Kulturno ogledalo — 17.10 Londonske slike — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.35 Dunajski slavnostni tedni.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Sobota, 10. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 11. 6.: 7.30 5 pesmijo in glasbo pozdravljam in voščimo.

Ponedeljek, 12. 6.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Poskočne viže in vesele pesmi. — 18.00 Pota k smislu življenja.

Torek, 13. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Kramljanje o fantovskem življenju na vasi.

Sreda, 14. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Za našo vas. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 15. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Domače pesmi.

Petek, 16. 6.: 14.15 Poročila, objave. — Glej, ne izgubi svetle smeri.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 10. 6.: 8.05 Glasba ob delu — 8.25 Komorna glasba — 8.55 Radijska šola — 10.15 Fran Lhotka: Vrag na vasi, balela suita — 10.40 Angleščina za mladino — 10.55 Ameriške popevke — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 Otroške pesmice — 12.00 Avsenikov kvintet — 13.30 Godba na pihala — 13.50 Od arije do arije — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega lrga — 16.40 Mešani zbor iz Maribora — 17.15 Po kinu se dobimo — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Orkester Češke filharmonije — 18.30 Pozdrav z gara — 18.45 Okno v svet — 20.00 Domače in narodne pesmi — 20.20 Melodije raznih dežel — 21.00 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 11. 6.: 6.00 Jutranji pozdrav — 7.35 Slovenske narodne in umetne pesmi — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.58 Skladbe za otroke — 9.45 Partizanske in množične pesmi — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Lepe melodije — 11.00 Iz opere „Boris Godunov“ — 11.15 Orkester Zagrebške filharmonije — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.45 Veliki zabavni orkestri — 14.15 Voščila — 15.30 Melodije, ki jih radi poslušate — 16.00 Humoreska tedna — 16.40 Slovenske narodne pesmi — 17.00 Za nedeljsko popoldne — 17.30 „Trije mušketirji“, radijska igra — 18.25 Okraglo narodne in domače — 18.50 Aleksander Borodin: V slepah osrednje Azije — 20.5 Z zabavnimi melodijami v novi teden — 21.00 Iz del Bedriha Smetane — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Ponedeljek, 12. 6.: 8.05 Svet v orkestralnih barvah — 8.40 Sovjetska zabavna glasba — 9.00 Bosanska Krajina 1942, podlistek — 9.20 Operni koncert — 10.40 Zborovske skladbe na makedonske ljudske glasbene motive — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Za otroke — 12.00 Slovenske narodne pesmi — 12.45 Samospevi Ivana Zajca — 13.30 Blaž Arnič: Pesem planin, simfonična pesnitev (orkester Slovenske filharmonije) — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce: Od Triglava do Djevdjelije — 14.35 Voščila — 15.40 Naši popotniki na tujem — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.15 Šoferjem na pot — 18.00 Sportni tednik — 18.15 Veliki violinisti: Yehudi Menuhin — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni varieté — 20.45 Kulturna tribuna — 21.05 Koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 13. 6.: 8.05 Zabavni akordi — 8.55 Za šolarje — 9.40 Ženski pevski zbor Svoboda Laška — 10.40 Utrjuje svojo angleščino — 11.00 Balela scene iz oper — 11.40 Veliki plesni orkestri — 12.00 Trio Slavka Avsenika — 12.25 Od polke do calypsa — 12.45 Poje Koroski akademski oktet — 14.05 Za šolarje — 14.35 Iz komičnih oper — 15.40 Iz domače književnosti — 17.25 Orkester Londonske filharmonije — 18.20 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 Izobraževalni obzornik — 20.00 Poje Komorni zbor radia Ljubljana — 20.30 Radijska igra — 21.35 Iz filmov in glasbenih revij — 22.15 Večer pri Beli Bartoku.

Sreda, 14. 6.: 8.30 Orkester dunajskih simfonikov — 9.00 Jezikovni pogovori — 10.15 Iz francoskih oper — 11.00 Poljska in rumunska zabavna glasba — 11.30 Za

cicibane — 12.00 Veseli planjarji — 13.30 Slovenska glasba iz treh stoletij — 14.05 Za šolarje — 14.40 Poje Mariborski komorni zbor — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Koncerti pa željah — 17.30 Poje Yves Montand — 17.45 Jazz na koncertnem odru — 18.00 Kulturna kronika — 18.45 Orgle in orglice — 20.00 „Orlej“, opera — 22.15 Zaplešite z nami.

Četrtek, 15. 6.: 8.05 Glasba ob delu — 8.35 Pesmi mladinskih delovnih brigad — 8.55 Za šolarje — 10.15 Majhni ansambli — 11.00 Ruski fučaj za začetnike — 11.15 Ruske popevke — 11.20 Orkester Slovenske filharmonije — 12.00 Pozdrav iz Splita — 12.25 Iz Verdijeve opere „Moč usode“ — 13.50 Poje Akademski pevski zbor „Tone Tomšič“ — 14.05 Popularne orkestralne melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 17.15 Turizem in melodije — 18.00 Uverture in medigre — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Literarni večer: Makedonska književnost med NOB — 22.15 Po svetu jazza.

Petek, 16. 6.: 8.05 Vilma Bukovec ter zbor in orkester Slovenske filharmonije — 8.30 Popevke — 9.00 Bosanska Krajina 1942, podlistek — 9.20 Iz opere „Dežela smehljaja“ — 9.35 Za mlade ljubitelje glasbe: Gajenci glasbene šole Trst in violinist Igor Ozim — 10.15 Igra pianistka Zofija Deželjč — 11.00 Iz Dvorakove „Rusalka“ — 11.30 Človek in zdravje — 11.40 Panorama zabavnih zvokov — 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 13.45 Godba na pihala — 14.05 Za šolarje — 14.35 Iz italijanskih oper — 15.45 Radijska univerza — 16.00 Pečkovo glasbeno popoldne — 17.25 Od plesišča do plesišča — 18.00 Reportaža — 18.15 Jugoslovanska zabavna glasba — 18.30 Tako pojo in plešejo v tujih deželah: Indija in Polinezija — 20.00 Zabavni orkester radia Beograd — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Z violino skozi čas — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.15 Godala v noči — 22.35 Moderna plesna glasba.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 10. 6.: 15.30 „Srce in kri“, radijska igra — 16.45 Slovenski narodni motivi — 18.00 Radijska univerza — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor „Jacobus Gallus“ — 21.00 „Salama“, drama.

Nedelja, 11. 6.: 9.30 Slovenski narodni motivi — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.30 Sedem dni v svetu — 14.45 Pojela Danica Filipič in France Koren, igra Avsenikov kvintet — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 19.00 Nedeljski vestnik — 21.00 Slovenske narodne pesmi — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 12. 6.: 13.30 Godalni orkestri — 18.00 Italijansčina po radiu — 18.30 Mladi solisti — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Športna tribuna — 20.30 „Vampir“, opera — 23.00 Ljubljanski jazz ansambel.

Torek, 13. 6.: 18.00 Radijska univerza — 18.30 Orkester Jugoslovanske radiotelevizije — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Za kulisami druge svetovne vojne — 21.30 Tenorist Janez Lipušček — 22.00 Poezija starodavnih orientalskih ljudstev: Arabska poezija.

Sreda, 14. 6.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Manjvrednost“, drama — 22.10 Slovenske zborovske skladbe.

Četrtek, 15. 6.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Slike iz gorške preteklosti — 20.30 Veliki simfonični orkestri — 22.00 Po festivalu sodobne glasbe v Zagrebu.

Petek, 16. 6.: 18.00 Italijansčina po radiu — 19.00 Sola in vzgoja — 21.00 Gospodarstvo in delo — 21.15 Koncerti operna glasba — 22.00 Oblednica tedna: Pisatelj Maksim Gorki — 22.15 O slovenski klavirski glasbi.

TELEVIZIJSKI PROGRAM

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Petek, 9. 6.: 19.30 Pustolovščine pod vodo — 20.25 „Igre je konec“, eksperimentalni film.

Sobota, 10. 6.: 19.30 S kamera v Afriki — 20.25 Pomotniki človeštva — 20.50 „Ritem 1961“, parada popevk.

Nedelja, 11. 6.: 17.00 Za mladino: Kaj lahko postanem — 17.30 Svet mladine — 18.00 Afriške prometne poti — 18.55 V luči žarometa — 20.05 Veselo tekmovanje med mesti z Joachimom Kulenkampom.

Ponedeljek, 12. 6.: 19.30 „Čuda živalskega sveta“ — 20.25 Aktualni športi — 20.45 Enaindvajset — 21.25 Balet 20. stoletja.

Torek, 13. 6.: 19.30 Za filateliste — 20.25 V glasbenem salonu — 20.50 „Obsojenec olovkov“, eksotična slika.

Sreda, 14. 6.: 17.00 Za otroke: Listano v slikanici — 17.25 Za otroke — 17.55 Za družino: Račna dela za dom — 19.30 Očka je najboljši — 20.25 Gledališki prenos.

Četrtek, 15. 6.: 19.30 Športi — 20.20 „Šah smrti“, prometna vzgoja — 21.00 „Cesar Jones“, film.

Petek, 16. 6.: 19.30 Inspektor Garret — 20.25 Prenos z dunajskih slavnostnih tednov — 21.20 Sklenitev pogodbe z ovirami.

Sobota, 17. 6.: 19.30 Kaj vidimo navega — 20.25 Narodni plesje, narodi pajojo; prenos s folklornega festivala v Celovcu.

VABILO

na redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice Glinje, reg. zadruga z neomejenim jamstvom, ki bo v nedeljo dne 18. junija 1961 ob 14.30 uri v pisarniških prostorih pri Cingelcu na Trati z naslednjim dnevnim redom:

1. Pozdrav in ugotovitev sklepčnosti
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovalcev
3. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
4. Poročilo upravnega odbora
5. Poročilo nadzornega odbora
6. Pregled in potrditev računskega zaključka
7. Razrešnica upravnemu in nadzornemu odboru
8. Volitev upravnega in nadzornega odbora
9. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob določeni uri ni sklepčen, se vrši po zadružnih pravilih § 31 drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih članov.

Glinje, dne 14. maja 1961.

Za upravni odbor

Šašl Janko, l. r.

Goričnik Jože, l. r.